Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 215. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 8-го ЛИСТОПАДА 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 8, 1956. No. 215. VOL. LXIII.

АЙЗЕНГАВЕР ПЕРЕВИБРАНИЙ НА ПРЕЗИДЕНТА ВЕЛИКОЮ БІЛЬШІСТЮ ГОЛОСІВ

В ЄГИПТІ ПРИЙШЛО ДО ЗАВІШЕННЯ ЗБРОЇ, АЛЕ МОСКВА ВСЕ ЩЕ ПОГРОЖУЄ ЗБРОЙНОЮ ІНТЕРВЕНЦІЄЮ ТА МОБІЛІЗУЄ „ДОБРОВОЛЬЦІВ"; БОЇ НА МАДЯРЩИНІ ТРИВАЮТЬ.

ПЕРЕМОГА АЙЗЕНГАВЕРА У ВИБОРАХ БІЛЬША ВІД ПОПЕРЕДНЬОЇ

Середа, 7-го листопада. — Двайт Д. Айзенгавер перевибраний на Президента країни великою більшістю голосів навіть у деяких з тих стейтів, що є традиційно демократичні. В середу, о год. 8-ій рано, неповний ще підрахунок голосів вказував, що президент Айзенгавер переміг у 41 стейті, здобуваючи 457 електорських голосів (для перемоги потрібно 266) та понад 28 мільйонів загальних голосів. Його демократичний опонент Адлей Е. Стівенсон здобув перемогу в 7 стейтах, здобуваючи 74 електорські голоси та понад 25 мільйонів загальних голосів. Вислід виборів ще неповний і кінцеві підсумки голосів можуть ще змінитись, але вони вже не можуть змінити основного факту, що перемога Двайта Д. Айзенгавера є своєю величиною рідкісна в американській історії. В попередніх виборах в 1952 році Айзенгавер мав перемогу в 39 стейтах, здобувши 442 електорські голоси, а Стівенсон мав 89 електорських голосів. Усіх електорських голосів в усіх стейтах разом є 531, отже 266 потрібно для перемоги. Коли мова про загальні голоси, то в 1952 році Айзенгавер мав майже 34 мільйони, а Стівенсон понад 27 мільйонів. Теж передбачається, що цьогорічна участь в голосуванні готова встановити новий рекорд. Загально вважається, що на цю масову участь у виборах вплинула не тільки добра погода, але й тривожні вістки з Близького Сходу та з-поза залізної заслони.

Очевидно, що разом з президентом Айзенгавером був перевибраний і віце-президент Ніксон, який двигав головний тягар передвиборчої кампанії впродовж останніх шести тижнів. Президент Айзенгавер має тепер 66 років. Справами, які відіграли важливу ролю в передвиборчих змаганнях, були між іншим видвигнені демократичним кандидатом пропозиції на припинення дальших проб з водневою бомбою та скасування обов'язку військової служби, як теж цілий ряд внутрішніх американських проблем. Айзенгавер противився цим пропозиціям, а його головними гаслами в передвиборчій кампанії були: 1) змагання до справедливого і тривкого миру в світі, 2) скріплення „нового республіканізму", консервативного в господарстві і ліберального в людських справах та 3) лібералізація Республіканської партії і достосування її більше до теперішніх світових проблем і американської відповідальности в них. Перемога президента Айзенгавера та його індивідуальність і популярність позначилась і деяким впливом на вибори Конґресу та інші уряди, хоч їх кінцевий результат у цій хвилині, як пишеться ці інформації, ще не відомий. Вибори, не зважаючи на гостроту виборчої кампанії, закінчились на традиційний американський лад. Переможені ґратулюють та запевняють свою співпрацю і підтримку для переможців, а ці зі свого боку висловлюють свою вдячність та гордість з того, що вони мали таких гідних суперників. Із закінченням виборів в Америці — як це заявив переможений демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон — вже є знову „тільки американці", об'єднані навколо свого уряду та справді „єдині у множестві".

Джекоб К. Джевітс обраний сенатором

Ню Йорк. — Перемогу у виборах на сенатора з нюйоркського стейту здобув республіканський кандидат генеральний прокуратор нюйоркського стейту Джекоб К. Джевітс, побиваючи демократичного кандидата посадника Ню Йорку Роберта Ваґнера. За тимчасовими підрахунками Джевітс здобув 397,390 голосів більше, як Ваґнер (Джевітс — 3,534,755 голосів а Ваґнер — 3,137,365). Сенатор Джевітс добре визнається в українських справах і промовляючи дня 16 вересня ц. р. на Союзівці, підкреслював, що „боротьба проти большевизму — це велика історична місія тих, які його знають і до яких в першу чергу треба зарахувати українців" і що „боротьба за поширення вільних інституцій на поневолені народи за залізною заслоною, включно з Україною, є базою для опозиції вільного світу проти комуністичної агресії і підривної діяльности, як і є вона теж базою американської приязні і співпраці з цими народами."

Перші місцевості, де виборці виконали свій обов'язок на 100 відсотків

Елсворт, Ню Гемшир. — Маленька гірська місцевість Елсворт, яка має тільки 9 осіб управнених до голосування, хвалиться тим, що під час цьогорічних виборів голосувала в 100 відсотках і всі свої голоси віддала за Айзенгавера. Всі ці виборці, перші в цілій країні, скінчили голосування і здобули рекорд перед місцевістю Вотервіл Велі, в якій всі 13 виборців голосували також за Айзенгавера.

В АМЕРИЦІ

● **Крайове Виховне** Товариство повідомляє, що тренери університетських футбольних дружин дуже часто дістають більшу платню, як президенти університетів і декани факультетів. Пересічна платня футбольних тренерів виносить 11,005 долярів, — це є сума вища від тої, яку дістає половина президентів університетів. Деякі тренери дістають по 17,500 долярів, а тільки один президент університету дістає 15,000 долярів річно.

● **Колишній президент** Герберт Гувер заявив, що сенатор Естес Кіфовер сказав „чисту брехню", коли твердив, що його син, підсекретар в державному департаменті Герберт Гувер, молод., і родина Гуверів мають акції в нафтовому промислі на Середньому Сході. Підсекретар Гувер продав усі акції, коли обіймав свій пост в державному департаменті.

● **У повіті Онейда, Н. Й.**, видруковано у 250 виборчих машинах замість „Ричард М. Ніксон" — „Ричард М. Діксон", внаслідок чого треба було в усіх цих машинах справляти цю друкарську помилку.

● **Двотижневий часопис** „Пресвітеріянське Життя", який виходить у Филаделфії, повідомляє, що в ЗДА є коло 84,000,000 протестантів різних деномінацій. Усіх католиків нараховують більш як 33,000,000.

ПРЕЗИДЕНТ ДВАЙТ Д. АЙЗЕНГАВЕР

ТИМЧАСОВІ ВИСЛІДИ ВИБОРІВ В ОКРЕМИХ СТЕЙТАХ

В місті Ню Йорк Айзенгавер дістав таку більшість голосів, що встановив рекорд, бо дістав 1,154.974 голосів. Перевага Айзенгавера ще більша в стейті Ню Йорк. В кожному виборчому окрузі в місті Ню Йорк і в усіх, крім одного, виборчих округах в північній частині цього стейту число голосів, відданих на Айзенгавера, більше як було в 1952 році. Ще більша перемога республіканців в стейті Ню Джерзі. На основі неповних виборчих вислідів Айзенгавер здобув в цьому стейті 1,310.220 голосів, а Стівенсон тільки 710.077. Айзенгавер — це перший кандидат на президента в історії цього стейту, який переміг в усіх 21 повітах. Республіканський кандидат переміг і в стейті Пенсилвенія. Передбачають, що цьогорічна Айзенгаверова більшість в цьому стейті перевищить більшість із 1952 року, яка становила 269.520 голосів. В стейті Коннектикат Айзенгавер переміг Стівенсона більшістю 303.036 голосів, діставши 708.895 голосів, а Стівенсон тільки 405.959. Айзенгавер на основі дотеперішніх вислідів, веде перед і в стейті Іллиной, в якому живе демократичний кандидат Стівенсон. Навіть і такій демократичній твердині, як Шикаґо, число голосів на Айзенгавера, на основі неповних вислідів, більше від того числа, яке дістав Стівенсон. Традиційно демократичний стейт Тексас знову голосував за республіканців, і Айзенгавер дістав 469.011 голосів, а Стівенсон 378.571 (це неповні числа, бо ще немає вислідів з усіх виборчих округ). Республіканський кандидат на президента переміг не тільки в республіканських стейтах Нової Англії, в стейтах між Аллеґенськими горами і рікою Міссіссіпі, але також і в стейтах, які лежать на кордоні між Північчю і Півднем, а також в деяких стейтах на Півдні, які загально вважаються за твердиню демократів. Цьогорічна перемога республіканського кандидата ще більша як в 1952 році.

Вислід виборів до Конґресу

Хоч перемога Айзенгавера є загальнокрайова, то й досі, це значить вранці 7-го листопада, ще не відомий кінцевий вислід виборів до Конґресу. В цьогорічних виборах вибирали всіх конґресменів в числі 435 та третину сенаторів, це значить 32, і трьох сенаторів, яких становища не були обсаджені, отже разом 35 сенаторів. Республіканці сподіваються, що велика перемога Айзенгавера допоможе здобути для республіканців більшість в Сенаті, де досі республіканці мали 47, а демократи 49 сенаторів. Але на основі дотеперішніх виборчих вислідів республіканці мали б вже 44 сенатори а демократи 46; досі невідомо, хто буде вибраний на сенаторів в шістьох стейтах. На всякий випадок не буде великої більшости в Сенаті, бо вона зможе виносити найбільше один або два голоси. При цьому треба пам'ятати про те, що республіканський віце-президент, який є провідником Сенату, також має право голосу. Демократи тішились, що їм вдасться затримати контролю в Палаті Репрезентантів, але дотеперішні виборчі висліди дають надію республіканцям, що вони можуть здобути більшість в цій палаті Конґресу. Щоб це сталося, треба, щоб республіканці мали принаймні 218 конґресменів. Досі демократи мали в Палаті Репрезентантів більшість 29 голосів, і сподівалися, що її збільшать до 55 або 60-ох, але дотеперішні виборчі висліди говорять про те, що надії демократів не здійсняться, бо в деяких округах республіканцям вдалося вибрати своїх конґресменів, хоч в попередніх виборах в них перемогли були демократи.

СТІВЕНСОН ҐРАТУЛЮЄ АЙЗЕНГАВЕРОВІ ЗА ПЕРЕМОГУ І ЗАКЛИКАЄ АМЕРИКАНЦІВ ПІДТРИМАТИ ЙОГО В УСЬОМУ

Шикаґо. — В заяві, проголошеній після півночі з вівтірка на середу, А. Стівенсон визнав свою поразку і подав до відома, що він вислав президентові Айзенгаверові телеграму такого змісту: „Ви здобули не тільки перемогу у виборах, але й вияв великого довір'я американської нації. Я шлю Вам мої найщиріші побажання. Цієї ночі ми були не республіканцями і демократами, але американцями. Ми усвідомлюємо важкі труднощі, перед якими стоїть Ваш уряд і, як американці, єднаємося всі, бажаючи Вам успіху у всьому на протязі найближчих років". Подавши зміст своєї телеграми до відома своїм співробітникам і прихильникам, Стівенсон звернувся до всіх членів демократичної партії у ЗДА із закликом не втрачати надії і далі змагатися за демократичну справу й ідеї, за нову кращу Америку, якій призначено іти завжди вперед. Закінчив свій заклик Стівенсон ще раз заявою американської єдности й обіцянкою підтримки для уряду президента Айзенгавера. „Воля нашого громадянства висловлена більшістю народу — заявив Стівенсон. І якщо інші народи думали на протязі минулих тижнів, що ми шукаємо іншого шляху, ми надто поділені, щоб діяти — то вони переконаються в чому іншому. Що єднає нас глибше, як те, що ділить нас, то це: любов свободи, любов справедливости і любов миру. Хай же Америка буде далі за Божим благословенням щитом і списом демократії, і всі ми дамо урядові нашу відповідальну підтримку в сучасний тривожний час".

На Мадярщині далі тривають бої

Відень. — Неясні відомості з Мадярщини потверджують, що ще в останній понеділок велися на вулицях поруйнованого й напів спаленого Будапешту вуличні бої. Хоч мадярські патріоти здають собі справу з безвиглядности ситуації — пишуть віденські часописи — проте вони ставлять розпучливий спротив совєтським військам. Посередньо потверджує це заклик совєтського командування до мадярської армії, щоб вона не підтримувала „контрреволюціонерів". Большевицькі варвари не пошановують знаку Червоного Хреста, стріляють до амбулянсів та спалили шпиталь Червоного Хреста в Будапешті й повбивали лікарів і медсестер в ньому. Тільки нечисленні особи з шпитального персоналу і з-поміж недужих встигли врятуватись, утечею. Бої йдуть в районі міст Геґесгальом, Гійор і ін. На ліхтарнях у Будапешті висять повішені повстанці. Масакра на Мадярщині продовжується.

Об'єднані Нації знову радять над Середнім Сходом і Мадярщиною

Об'єднані Нації. — В понеділок по полудні зібралась знову Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй на домагання бльоку азійсько-африканських держав, які зголосили резолюцію, щоб „всі держави негайно забрали свої війська з єгипетської території". Після того, як генеральний секретар Даґ Гаммершилд зголосився до слова під час дебати і повідомив про саме отриману вістку про припинення боїв в Єгипті, засідання перервано до середи 10.30 перед пол. Азійсько-африканські держави не вдоволяються перемир'ям, тільки хочуть очищення території Єгипту з англо-французьких військ у північній частині Суезького каналу та ізраїльських військ, які зайняли цілий Синайський півострів. Водночас наспіла вістка, що такі держави зголосили свою готовість дати невеликі частини своїх збройних сил для „міжнародної поліції" ОН, яка має бути вислана до Єгипту: Канада, Коломбія, Пакістан, Данія, Норвеґія, Швеція, Нова Зеляндія і Фінляндія. Прилучилась до них і Індія, не згадавши, чи вона готова дати війська, чи взяти участь в тій міжнародній силі якимись допоміжними частинами. ЗДА заявили готовість дати свої кораблі для транспорту, постачання і т. д.

В середу о год. 3 попол. зійдеться Генеральна Асамблея також для справи Мадярщини. Формально — це продовження засідання з-перед трьох днів, на якому 50 голосами проти 8 при 15, що стримались були від голосування, прийнято резолюцію з закликом до СССР негайно припинити бої проти мадярських повстанців і забрати геть свої війська з Мадярщини. Та сама резолюція передбачала вислання до Мадярщини комісії ОН для перевірення тамошньої ситуації. Тому, що проти тієї резолюції голосував однаково СССР, як усі сателітські держави, то можна дуже сумніватися, чи СССР і новий мадярський, вірний Москві комуністичний уряд погодяться на допущення до Мадярщини комісії Об'єднаних Націй.

Неру осуджує поведення Совєтів на Мадярщині

Ню Делі. — Індійський прем'єр Неру, промовляючи на відкритті сесії ЮНЕСКУ (Виховної, культурної і наукової організації ОН) та обмірковуючи широко етичні засади виховання, вперше від часу останнього визвольного зриву на Мадярщині і здавлення тамошньої революції совєтськими військами, забрав в цій справі слово та недвозначно осудив поведення Москви. Він заявив буквально: „Бачимо сьогодні в Єгипті, як також на Мадярщині, як там однаково людську гідність, як і свободу грубо ображено, а силу модерної зброї вжито для поярмлення народів і для осягнення політичних цілей". Водночас Неру висловився з огірченням про „5 співіснувальних принципів". Він заявив буквально: „Бачимо тепер, як оцих п'ять принципів є тільки словами без значення для деяких країн, які приписують собі право вирішувати проблеми вищою фізичною силою". Заява Неру має поважне значення з уваги на збаламучення індійської публічної опінії „співіснувальними" експериментами невтральної Індії.

АНГЛІЯ І ФРАНЦІЯ ПРИПИНИЛИ БОЇ В ЄГИПТІ

Лондон. — Англія і Франція погодились на припинення боїв на єгипетській території. Тому, що вже раніше погодився на це Ізраїль, не узалежнюючи довше своєї згоди на перемир'я від прийняття різних передумов Єгиптом, то всі противники Єгипту прийняли постанову Об'єднаних Націй, як також заклик президента Айзенгавера, до припинення дальших боїв. Останній погодився Єгипет. Перемир'я на бойовому фронті Англії і Франції проти Єгипту почалось о 7 годині попол. у вівторок 6 листопада Англійський прем'єр Іден повідомив парлямент, що Англія відновить бойові дії тільки в тому випадку, коли почне воювати Єгипет. Представник Єгипту в ОН, покликавшись на відомості з Каїро, заявив, що Єгипет буде додержуватись перемир'я, але англійці твердять, що радіо з Каїро накликає далі до партизанської війни проти Англії. Єгипет прийняв дві передумови Англії, а саме, що англійські і французькі технічні сили будуть співпрацювати при очищенні Суезького каналу від затоплених кораблів, та що тим часом англо-французькі війська не припинять свого висаду в портах Порт Саїду і Порт Фуаду. В самому Порт Саїді в понеділок велися ще вуличні бої. Хоч єгипетський командант в Порт Саїді спершу погодився на капітуляцію, потім, під натиском з Каїро, відкликав свою згоду і бої йшли—за повідомленням з Каїро — „від дому до дому". Однаково консервативісти, як соціялісти привітали оплесками заяву Ідена в парляменті про припинення боїв, дармащо уряд Ідена не осягнув ніодної з двох головних цілей своєї кампанії: з-посеред трьох пунктів над Суезьким каналом, що його мали зайняти англійці і французи, зайнято лише один, Порт Саїд, а Ізмаїль і Суез залишились в єгипетських руках. Так само президент Нассер залишився при владі. Англія рахує — повідомляють американські кореспонденти в Лондоні — що коли на території Єгипту опиняться військові частини міжнародної поліції" ОН, то Нассер буде примушений погодитись на міжнародне управління Суезьким каналом, а це, разом із поразкою, яку зазнав Єгипет на Синайському півострові і втратами у війні з Англією і Францією, підірве престиж Нассера в цілому арабському світі. Коли англійсько-французькі війська очистять єгипетську територію — невідомо ще. У тому самому дні, у вівторок, королева Єлисавета II офіційно відкрила за традиційним церемоніялом сесію англійського парляменту. Її престольна промова, зредаґована урядом, була дуже обережна. Загальні оплески зібрав Іден за ту частину своєї промови, в якій він рішуче відкинув і таврував останнього листа Булґаніна. Іден назвав поведення СССР на Мадярщині насправді варварським.

Москва організує „добровольців" для Єгипту

Москва. — В останній вівторок 6 листопада совєтський уряд перервав звичайну радіопередачу для проголошення тексту єгипетського заклику до всіх чужих держав за допомогою в боротьбі проти Англії, Франції і Ізраїлю, після чого негайно почався набір „добровольців" в будинку єгипетського посольства та інших набірних пунктах. Хто це ті „добровольці" і скільки їх буде — совєтська преса не згадує, а речник совєтського уряду признав тільки закордонним журналістам, що зголошуються „також резервові старшини". За даними західньої преси — ті совєтські добровольці виглядатимуть так само, як комуно-китайські „добровольці" в Кореї, себто, це будуть частини реґулярної совєтської армії, мабуть для власної безпеки переодягнені в єгипетські уніформи. Набір „добровольців" проголосив також „невтральний" Афґаністан. З різних арабських країн наспіли вістки про готовість багатьох дійсних добровольців вступити до єгипетської армії.

Аденауер і Молле закликають до єдности Заходу

Париж. — Канцлер Західньої Німеччини Конрад Аденауер прибув із міністром закордонних справ д-ром Гайнріхом фон Брентано в останній вівторок 6 листопада з офіційною візитою до столиці, ревізитуючи цим прем'єра Молле, що відвідав був Бонн 29 вересня ц.р. У спільному комунікаті стверджується, що переведено вичерпні розмови над сучасною міжнародною ситуацією. Зараз на початку німецько-французький комунікат гостро таврував совєтську поведінку на Мадярщині. Далі, обидва прем'єри і їх закордонні міністри з жалем підкреслюють, що в останньому часі не виявлено з достаточною силою солідарність західніх держав. Тому вони закликають до скріплення західнього світу однаково в рямцях Атлянтійського пакту, як узагалі у тісніших і згідливіших взаєминах між вільними державами.

В СВІТІ

● **З Неаполю** виплило кораблем „Артса" 800 добровільців до ізраїльської армії. Між ними є 600 жидів, що виїхали були з французького порту Марсель до Гайфи на арґентинському кораблі, який, проте, зупинився в Неаполі і далі не поплив.

● **Большевики** проголосили через будапештське радіо, що Совєтський Союз „переймає на себе" всю допомогу, потрібну мадярському народові, і що вже є „в дорозі" різнородні продукти та матеріяли, почавши від сконденсованого молока, а кінчаючи віконним склом.

● **Грецький прем'єр** Караманліс і міністер зовнішніх справ Аверов плянують відвідати Тіта, коли вертатимуть із Ню Йорку з засідання Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, де вони виступатимуть в обороні кипрських греків, що ведуть боротьбу проти Англії.

● **Міжнародний Червоний** Хрест уперше від останньої світової війни вжив коротковильної радіовисильні у Женеві, щоб закликати всі воюючі сторони на Середньому Сході дотримуватися міжнародної конвенції про права цивільного населення та полонених і інших приписів, які виключають брутальність.

● **Порт Саїд**, що знаходиться біля північного виходу Суезького каналу, постав у 1860-х рр. мин. сторіччя під час будування Суезького каналу. Він нараховує 200,000 мешканців і має погану славу найбільш „зіпсутого" та брудного порту у світі.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАРІД СКАЗАВ СВОЄ СЛОВО

У вівторок 6-го листопада, в цей святковий у цій благословенній країні День Виборів, коли кожний громадянин є найвищим „босом"-володарем країни, американський нарід сказав своє слово: вибрав собі свого найвищого представника і слугу на найближчих чотири роки, вибрав найбільш відповідального і наймогутнішого володаря в світі — Президента З'єдинених Держав Америки.

На Президента перевибрано великою більшістю голосів Двайта Д. Айзенгавера. Почування всіх американців, республіканців і демократів, висловив чи не найкраще переможений у виборах демократичний кандидат Адлей Е. Стівенсон у своїй ґратуляційній телеграмі до Айзенгавера: „Ви виграли не тільки вибори, але і вислів великого довір'я американського народу. Я пересилаю Вам мої щирі ґратуляції. Цісї ночі ми не є республіканцями і демократами, але американцями... і як американці, ми єднаємось в побажаннях для Вас усіх успіхів у роках, що перед нами..." Перевибраний президент Айзенгавер зі свого боку в урочистий спосіб запевняв, що його головним бажанням і постановою є „продовжувати працю для 168 мільйонів американців та для миру в світі".

З вибором Президента закінчилась кількамісячна передвиборча кампанія, що є найбільш завзятою боротьбою партій, програм та індивідуальностей. Виголошено безліч промов, відбуто безліч зібрань, написано безліч статтей і закликів, весь нарід був у найвищій мобілізації, йому сказано і показано під різними кутами, в різному насвітленні та в різних аспектах все, що відноситься до внутрішньої і зовнішньої політики країни в минулому, сучасному і майбутньому — за винятком тільки найбільших державних секретів, зв'язаних з безпекою і обороною країни. Наведено безліч всіляких арґументів, кожне твердження мало своє протитвердження, зроблено все можливе, щоб нарід міг зорієнтуватись у всіх справах і сказати про них у виборах своє рішальне слово.

Американські вибори і вся та велика кампанія, що їх попереджує, вже мають свою велику традицію і є єдині у своєму роді в цілому світі. Один із кандидатів на Президента висловився під час виборчої кампанії, що ця кампанія не є „конкурсом краси" між кандидатами, не є забавою між групами людей. І це правда. В такій кампанії немає „святощів" у межах людської пристойности, немає нічого і нікого „недотикального", немає догм і аксіом, за винятком одної: добро народу, добро Республіки, яке визначає і вирішує ніхто інший, як нарід, його більшість.

Передвиборча кампанія і вибори закінчились, нарід сказав своє слово. Вночі з вівтірка на середу, як уже був перерішений вислід виборів, більша частина з нас була вдоволена, менша частина розчарована. Але негайно, як тільки пролунало прізвище переможця, як тільки переможений кандидат признався до поразки і вислав ґратуляційну телеграму переможцеві, почалося чи не найбільше чудо американської демократії, що так знаменито схоплене в клясичному мотто цієї величної країни: „е плюрібус унум" — у множестві одне. Нікому й не сниться тепер квестіонувати кваліфікацій обраного кандидата, які так завзято оспорювано в передвиборчій кампанії. Нікому й не сниться квестіонувати волю більшости, яка є волею народу. Ті, що ще в день перед виборами чи навіть і під час самих виборів стукали й кричали, ті газети і коментатори, ті діячі і звичайні люди, які ще вчора підтримували іншого кандидата і вважали його за єдиного, сьогодні, хоч часом і з цілком людським почуттям розчарування в серці, прийняли голос більшости, йому підпорядковуються і вважають його за свій. Обраний Президент є для кожного американця його Президентом, без огляду на те, за кого він сам голосував. Це є „чудо" демократії, можливе тільки у найбільш виробленій, найбільш свідомій спільноті.

Американські вибори і та кампанія, що їх попереджує, є найбільшою ґарантією „влади народу, через нарід і для народу". Обраний так Президент, сенатор, конґресмен, губернатор чи інший урядовець наперед знає, що він має бути тільки виконавцем волі народу, всього народу. Вислід виборів перерішує багато факторів, рішає індивідуальність кандидата, рішають його кваліфікації, рішають поодинокі проблеми і програмові запевнення. Але не завжди у виборах самим їх вислідом перерішується всі проблеми, і тому обраний кандидат завжди мусить мати на увазі програму не тільки своєї, але й опозиційної партії, як і кожної групи. Це й робить його Президентом народу, а не партії. Таким чином в американських виборах можуть „програвати" одиниці, але у них завжди виграє нарід. Нічого дивного, що за таке право виборів, яке ми маємо ґарантоване, сьогодні ще в багатьох країнах проливається кров. І воно варта цього!

МРЯКА НАД ТЕМЗОЮ І НІЛОМ

За час 30 років, відколи Англія переживала прикрі часи великого безробіття, захитання валюти і загрози господарського заломання, Лондон не бачив таких багатотисячних демонструючих мас, як в останню неділю на Трафальґар сквері. Це була демонстрація проти війни, що її розпочав уряд Антоні Ідена проти Єгипту. Зречення віцеміністра зовнішніх справ Антоні Наттінґа з одвертим признанням, що він не погоджується з теперішнім курсом закордонної політики свого уряду, в той же час публічний виступ старого Винстона Черчила з обороною Ідена; заклик лідера опозиції Ґейтскелла до Консервативної партії, щоб вона склала новий уряд під іншим, як Іден, керівництвом, а тоді опозиція, мовляв, підтримає той новий консервативний уряд; безліч голосів в англійській пресі „за" і „проти" та взаємосуперечні коментарі в найповажніших органах англійської преси, — все це разом дає образ політичної ситуації в Англії. Публічна опінія розділилась, і навіть всередині самої Консервативної партії Ідена є поважні сумніви, чи добре сталося, що Англія пішла війною проти Єгипту і цим своїм кроком стягнула на себе публічну догану президента Айзенгавера, осуд Об'єднаних Націй і препогану реакцію міжнародної публічної опінії, не кажучи вже про таку ворожнечу збоку азійських і деяких африканських народів, якої досі ще ніколи не було.

Збройний виступ Англії і Франції в справі Суезького каналу — це така подія, що має прерізні аспекти. Досить пригадати, що Москва намагається використати ту війну як моральну санкцію для свого брутального імперіялізму, вона використала нагоду тимчасового спаралізування НАТО й перевела криваву помсту на Мадярщині за свою минулотижневу поразку. Таким чином Мадярщина фактично заплатила високу ціну своєї крови за Суез, про існування якого певно може і не знають низи мадярського народу. Окремим аспектом англо-французької виправи над Нілом є ситуація на Середньому Сході, а ще окремим — наслідки тієї виправи у внутрішніх відносинах двох названих західньо-европейських держав. І в кожній ділянці — на Середньому Сході, на союзі ЗДА з Англією і Францією, на дальшому міжнародному престижі Англії й на внутрішній ситуації в Англії — вирішне значення матиме дилема: чи ця воєнна виправа закінчиться швидким військовим і політичним успіхом, чи невдачею.

На цю тему є чимало коментарів і передбачувань фахівців, які добре знають загальні відносини в арабських країнах Близького й Середнього Сходу та їх воєнний потенціял. Всі вони погоджуються, що — очевидно — збройні сили Єгипту не можуть рівнятися з збройними силами Англії та Франції, ще й після того, як весь людський і матеріяльний воєнний потенціял на Синайському півострові вже дістався в руки Ізраїлю. Єгипетське летунство вже перестало існувати, а число потрощених єгипетських танків щоденно збільшується, зрештою, позбавлені підтримки збоку летунства і не забезпечені газоліною, вони втратили майже все своє бойове значення. Отож річ не в реґулярній армії Єгипту, а в силі спротиву єгипетського народу в партизанській війні і в силі солідарности з ними інших арабських країн.

І тут саме можна почути дуже різні думки: одні говорять про арабський націоналізм, як про одностайну потугу, яка може втягнути Англію в таку саму безвиглядну довготермінову борню, в яку вплуталась була Франція у Північній Африці; інші звертають увагу на те, що 1) північні африканці могли так довго протиставитись Франції у великій мірі саме завдяки активній підтримці грішми, зброєю і навіть людьми від єгипетської держави, 2) Ізраїль встиг уже закінчити свою воєнну кампанію на Синайському півострові, а ні один союзник Єгипту і пальцем не кивнув, щоб відтяжити єгипетський Синайський воєнний фронт і 3) у самому Єгипті — поруч із звеличниками Нассера — є багато людей, невдоволених режимом військової диктатури та авантюрницькою закордонною політикою президента.

Отож — передбачають най поважніші англо-американські часописи — можна сподіватися успіхів англо-французької зброї в обширі Суезького каналу, але невідомо, чи кінець операцій для обсадження кількох ключових позицій не стане початком довгої і затяжної боротьби, що її вів би вже не Нассер, а арабський націоналізм. Якщо той націоналізм виявиться знову — як у першій війні з Ізраїлем в рр. 1948/49 — радше на папері і в голосних гаслах та погрозах, а не в ділах, то консерватист Антоні Іден і соціяліст Гю Молле виграють. Вони виграють не тільки справу Суезу, але й боротьбу з своїми партійними противниками на терені парляментів і вічових заль Лондону й Парижу. „Переможців не судять", каже античне прислів'я, і так само буде у випадку Ідена в Англії чи центро-лівого уряду Молле у Франції. Офіційно називається, що „поліційна акція" Англії і Франції має на цілі „тільки" ґарантувати безпеку плавби Суезьким каналом. Покищо тієї плавби взагалі нема і невідомо, коли вона технічно зможе відновитись, себто, коли можна буде очистити канал від затоплених на ньому, зумисне навантажених цементом, кораблів і коли знову зможе плисти „пливке золото" до нафтоналивних кораблів шляхом на Суезький канал. Але політичні цілі важливіші і міродайніші для всього цього конфлікту: скинення режиму Нассера та доведення до миру між Ізраїлем та арабськими країнами.

Тим часом виграв лише Ізраїль і зріс престиж Бен Гуріона серед його земляків в Ізраїлі та в діяспорі. Мряка над Нілом окутує й персональну майбутність Ґамаля Абдель Нассера. Всесвітня історія бачила вже чимало національних героїв, що їх народні маси носили на руках, щоб дуже швидко потім — канути в безвість. Не тільки окремі люди, але й цілі народи бувають невдячні, особливо, коли популярність вождів зникає не так під ударами ворожих бомб і куль, як в господарській катастрофі країни, що б'є по щоденній екзистенції сірих громадян. Чи Нассер згине, як герой, чи піде в підпілля, як революціонер, чи виїде на еміґрацію, з якої керуватиме кампанією проти Англії, чи може, всупереч сподіванням англо-французьких політиків, вдержиться на офіційній верхівці Єгипту, — від цього великою мірою залежить і політична доля його нинішніх противників з Лондону та Парижу.

Чим скоріше зникне політична мряка над Темзою і Нілом і чим скоріше проясниться тамошній овид, тим краще буде для всього вільного світу, який тепер терпить від цього середньо-східнього мряковиння.

ТІНЬ СКРИПНИКА НА УКРАЇНІ

Дивні вістки приходять з України. Дивні і часом, здавалося б, незрозумілі. Ці всі вістки ми реєструємо, обговорюємо, підсумовуємо, але висновки свої з них робимо не всі однаково, не зводячи їх до одного знаменника, який, безперечно, в основі всіх цих вісток мусить бути.

Отож, ніби ревеляцією були для нас повідомлення совєтської преси про скасування вини і кари (реабілітація!) декому з уже смертю покараних безневинно письменників і поетів. Ще більшою несподіванкою була поява на світ декого з уже похованих, здавалося, письменників, засуджених свого часу як буржуазні націоналісти, — і навіть поновлення їх у правах членів Спілки письменників. Тіні закатованих набирають плоті й крови і виступають знову на сторінках журналів, як живі люди, не згадуючи про страхіття, що їх пережили в концтаборах. Так, ніби нічого не сталося, ніби от випав собі з життя цих людей цілий ряд років, і останній день перед арештом десь у 1936-му чи 1938-му році перейшов безпосередньо в рік 1956-ий.

В цій же площині приходять інші вістки подібного характеру, які свідчать нібито про свіжий вітер, що повіяв над нашою батьківщиною. Ось декілька для прикладу:

Київська „Літературна Газета" з 15 вересня подає, що видавництво Мистецької літератури, „виправляючи допущені ним помилки", головну увагу приділяє тепер виданню українських клясиків, занедбаних давніше у видавничих плянах, — навіть таких їхніх творів, які пару десятків років були під забороною. Та ж таки „Літературна Газета" вмістила 27 вересня статтю з докладним описом зборів письменників Києва, на яких виступали члени спілки з своїми жалями і пропозиціями. Не знати, скільки в тих жалях було інспірованого в партійному осередку, а скільки йшло з душі й серця, — в кожному разі ті виступи дуже прикметні для „нової доби".

І так, якийсь О. Дяченко нарікав на ганебно малі тиражі українських книжок та надміру великі російських, і обвинувачував у цьому книготорговельні організації, які, мовляв, зумисне мало їх замовляють (великодержавний шовінізм?). Другий з дискутантів порушив справу українських словників. Добрих словників, сказав він, немає (хто не знає, що всі вони були вилучені з ужитку й заборонені, а натомість Академія наук видрукувала зросійщені, засмічені москалізмами словники), хоч потреба на словники величезна. Тож „поки вони будуть готові, треба негайно перевидати словник Бориса Грінченка". (Цей „буржуазно-націоналістичний" словник виданий був у Києві журналом „Киевская Старина" в 1909 році, перевиданий фотодруком у Ляйпціґу в 1924 році і в 1930-х рр заборонений). Але того що мало: на цих самих зборах один з промовців порушив справу видання „Української Радянської Енциклопедії", як конче потрібної для української інтеліґенції. Відомо, що для видання такої енциклопедії створено було в Харкові в 1931 році спеціяльне видавництво, яке вже підготовило до друку з запланованих 20 томів два томи, але після самогубства Миколи Скрипника було зліквідоване.

На зборах виступали Марія Пригара, Юрій Смолич, В. Козаченко, Л. Дмитерко та ін. з гострою критикою апробованого найвищими науковими інстанціями підручника „Історії української літератури" та недоліків у викладанні в середніх і високих школах української мови й літератури.

Журнал „Вітчизна" вмістив у двох числах (червень-липень 1956 р., статтю О. Кундзіча п. з. „Стан художнього перекладу на Україні", в якій автор гостро виступає проти „буквалізму", тобто поширеного в практиці українських перекладачів рабського способу буквального перекладання російських книжок на українську мову і проти насильного зближення української мови з російською. На тему свідомого калічення української мови виступив у „Вітчизні" також Пилинський в зв'язку з перекладом „Політичної економії".

В київському часописі „Радянська Україна" зустрічаємо листи до редакції, автори

(Закінчення на стор. 5-ій)

НА ПОРІ

Запишалася калина
У дворі...
Вже чорнява Василина
На порі.

Ходять хлопці попід тином
День і ніч
І не зводять із хатини
Журних віч.

Може вийде молоденька
Хоч на мить —
Млосно серце в грудях тенька
І щемить.

Утоптали вже стежину
Не одну —
Всі закохані в дівчину
Чарівну.

Хлопцям, певне, невідомо,
Що здаля
Василина жде додому
Василя.

ЛЕОНІД КУЧІШ

Роман Осінчук

ДУМКОЮ ДО ЛЬВОВА

Підготова до з'їзду колишніх студентів усіх львівських високих шкіл, що має відбутися 10 і 11 листопада цього року в Ню Йорку, відсвіжує в пам'яті кожного з нас уже трохи прив'ялі за 12 років примусової нашої мандрівки по світах спогади про наш рідний, незабутній Львів. Той Львів, що вже 700 років стоїть на сторожі нашого національного життя і постійно лучить нашу Україну з Заходом, будучи тим вікном, крізь яке раз-у-раз продістаються до нас свіжі подуви життьових змін і творчого пульсу світового руху.

Наші думки про Львів в'яжуть стару, ще княжу добу нашої історії з новим Листопадовим зривом 1918 року, що оживив приспалі романтикою давнини вежі й руїни святих пам'яток минулого діяльністю нових культурних центральних наших установ, як „Просвіта", „Рідна Школа", Центросоюз, Національний Музей, Інститут ім. Лисенка, НТШ, Богословська Академія, Шпиталь ім. Митр. Шептицького, Українське Гігієнічне Т-во та багато інших. З іменем Львова у кожного з нас в'яжеться спомин про боротьбу за наше політичне і національне існування, за нашу мову, за наші традиції, за нашу школу, за все наше національно-українське. У днях перед з'їздом львівських студентів у нашій пам'яті будяться спогади про ті великі чини нашого студентства й нашої професури таємного львівського українського університету та політехніки, що в незвичайно складних і неприятливих умовах підпільного існування впродовж більше як п'яти років творили нечувані досі в історії культурного світу наукові катакомби і під загрозою кожночасних арештів тримали високо знамено незалежної української науки.

Пригадую собі, як одного червневого дня 1922 року, коли повітря над Львовом було густо напоєне запахами позальвівських зазнесенських луків та міських акацій, ми, студенти таємного українського університету, сиділи в одній із заль Інституту імени Лисенка, в якій за наміченою чергою, яка день-у-день мінялася, мав відбутися виклад описової анатомії. У відчинені вікна залі заглядала з сусіднього саду одна з розквітлих львівських акацій. Навколо Інституту, а саме на вулицях Сикстуській і Сапіги, були завчасно розставлені стійки, які не дозволяли студентам іти на виклад гуртками, бо ж Інститут Лисенка був під самим оком польської поліції в домі при вул. Коперника навпроти вул. Шашкевича. На залі зібралося вже коло 50 студентів, коли нагло надійшло від стійкових повідомлення, що до Інституту поспішає поліція. Тікати кудись уже не було часу, але вмить родилася думка за всяку ціну рятувати кудись коштовні анатомічні таблиці, книжки, частини принесених людських кісток та інше приладдя. Часу не було багато на розумування, треба було швидко на щось рішатись. Отож, миттю зв'язавши все в жмутки, кілька студентів зважились на небезпечну, але найкоротшу дорогу до втечі крізь вікна другого поверху в сусідній сад з розквітлими акаціями, що їм і пощастило зробити, поки до залі надійшла поліція. Двері залі похапливо відчинились і до середини вбіг поліційний комісар із дванадцятьма поліціянтами, але вже тоді, як наші втікачі сховалися поміж деревами. Пролунав наказ усім встати з місць і виказатись особистими документами. Тим часом поліціянти обійшли всю залю і повідбирали від усіх книжки, зошити і нотатки, які студенти робили під час викладів. По перевіренні документів поліція відставила набік до 15 студентів, які не мали при собі потрібних виказок, і, обступивши їх з усіх боків, повела до арештів у Бриґідках.

Але не встигла ця група арештованих відійти трохи вулицею від Інституту, як решта студентів прилучилась до своїх притриманих колег і, не зважаючи на накази комісара відійти і його погрози вжити силу, тісною гурмою попростувала з піснями серединою вулиці. Поліційний комісар, не сподіваючись такого афронту, розгубився і, щоб не звернути уваги цікавих на несподівану маніфестацію, волів звільнити арештованих і завернути студентську юрбу назад. Треба додати, що це ділося в 1922 році, тобто тоді, коли польська поліція, бодай про людське око, намагалась притримуватися пристійних зовнішніх форм поведінки. В наступних роках ці форми швидко зникли, уступаючи місце брутальності й безоглядному цинізмові.

Упродовж п'яти років існування таємного українського університету у Львові подібних до описаного вище конфліктів нашого студентства з польською поліцією було чимало, бодай у студентства медичного факультету. В той час перший курс медичного факультету таємного нашого університету мав понад сотку студентів, — це число лише мало уступало числу сдудентів польського державного університету (всього 125)!

З кожним роком число курсів і семестрів у таємному університеті збільшувалось. По прослуханні чотирьох семестрів на медичному факультеті студенти складали перед комісією іспити, по яких пізніше їх приймали на відповідні курси закордонних університетів, головно у Празі й Грацу.

Крім приміщень для викладів, які раз-у-раз мінялися, потрібні були для провадження науки мікроскопи, підручники, таблиці та різне інше лябораторійне приладдя. На купно їх, а також на втримання всього університету, потрібні були гроші й відповідна обслуга. Як приємно тепер з перспективи історії ствердити, що без постійної фінансової допомоги ззовні і без якогось ширшого постійного адміністраційного апарату в самому університеті про все це старанно дбало в порядку національної дисципліни само студентство, тісно співпрацюючи з квестором цього університету Василем Мудрим. Не малу ролю в цій роботі відіграла також „Медична Громада", яка взяла на себе підшукування засобів для оплати найкоштовніших потреб таємного університету.

Сьогодні немало є медиків на території Америки й інших країв нашого розсіяння по світі, які були студентами цього нашого таємного вогнища науки, переборюючи нечувані трудощі, перешкоди, переслідування, а часом і моменти небезпеки збоку польської окупаційної влади. Деяким з них доля не дозволила закінчити медичних студій. Але всім нам спогади про той таємний університет, про ті наукові катакомби в 20-му столітті, дорогі й рідні. І чи тому не варто було б нам, з нагоди запланованого З'їзду студентів львівських високих шкіл, зійтися на сходинах Медичної Громади в неділю дня 11-го листопада, вшанувати цю організацію, що була в різних етапах нашого життя нашим приятелем і опікуном, та пригадати собі імена всіх тих живих і вже неживучих колишніх студентів, що своєю жертвенною працею і сміливою поставою в обличчі небезпеки прислужилися значенню та живучості української Громади. Справа ця близька не лише колишнім львівським студентам-медикам. Вона повинна зацікавити також б. українських студентів медичних факультетів а польських чи закордонних університетів, головно ж у тих країнах, які собі навіть у сні не могли уявити, як це на світі могла існувати держава, що мала претенсії називати себе демократичною, але де міг мати місце потайний університет якоїсь національної меншини на взір християнських катакомб на початках нашої ери?

Д-р Віктор Пацлавський

ОДНО ПОЛЬСЬКЕ ВІЧЕ В ЖОВКВІ

(Спомин з 1904-го року, присвячений колишнім студентам львівських високих шкіл, напередодні їхнього з'їзду)

(2)

В „Академічній Громаді" заметушилось. Як же? Лишити всю цю „народову гецу" без української відповіді? За кілька днів перед наміченою імпрезою відбувалися гарячі дискусії, серед якої деякі темпераментні хлопці проєктували відкриту протестаційну демонстрацію, проти чого підносилися розважніші голоси осторожи, що поляки матимуть в разі потреби не тільки жандармерію, а також військо до помочі (Жовква була тоді місцем осідку кількох ескадронів кавалерії). Минав час, а треба було щось зробити.

Тим часом довідались ми в переддень жовківського свята дуже довірочно, що організується поїздка до Жовкви „добровольців" з-посеред академічної молоді та свідомішого українського робітництва з метою ударемнення заходів посла Козловського, що ця поїздка має бути строго законспірована, щоб польський противник не розпізнався в ситуації та підготовою протиоборони не перекреслив наших плянів. Ми мали в поїзді та в Жовкві перед вічем Козловського ні одним українським словечком не розбудити чуйности ворога і дожидати наказів наших провідників. Учасники-добровільці мали — з фондів невідомого нам жертводавця — одержали по 2 корони на залізничий поворотний квиток та прохарчування і явитися в означеній годині на залізничій стації.

Аранжерами цього одчайдушного проєкту були покійні вже Степан Баран, Льонгин Цегельський, Володимир Старосольський та Василь Панейко. Говорено на вуха, що фінансував цю імпрезу голова Народного Комітету, проф. Юліян Романчук.

Зголосилося багато „добровільців". Сьогодні дуже трудно пригадати собі прізвища всіх учасників тої авантурничої прогулянки. Не бракувало, мабуть, нікого з діяльніших членів університетської „Академічної Громади" та політехнічної „Основи": Отже, крім згаданих „аранжерів", були там Микола Лепкий, Іван Смолинський, Василь і Павло Чайківські, Ярослав Колтунюк, Осип Кекиш, Павло Волосеника, Антін Галька, Лев Ганкевич, Ярослав Ганкевич, Роман Стельмахів, Володимир Темницький, Теофіль Мелень, Витовт Гошовський, Роман Домбчевський, Мстислав і Мирослав Січинські, Антін Чарнецький, Іван Левинський, Віктор Петрикевич, Іван Галущинський, Никифор Даниш, Володимир Бабин, та багато інших. Автор цих рядків був би вдячний живучим учасникам цієї виправи за доповнення або справлення неточности цього списку. Робітників очолював Семен Вітик, бо голова робітничої організації, Микола Ганкевич, не схвалював цієї нас крізь „націоналістичної" справи.

Наш гурток „добровільців" — числом коло 150 осіб — зібрався в неділю рано на залізничому двірці і в веселому настрою зайняв один із вагонів спеціяльно для жовківських прогульковців призначеного поїзду. Весельчаки обняли провід. Вони прибрали нас в біло-червоні кокардки, щоб ми не різнилися від інших пасажирів. Коли патріотично настроєні поляки затягали краков'яки чи пісні, як „Бартошу, Бартошу", або інші знані нам з львівського бруку польські „шляґери", наші співаки під батутою „Шмуля"-Смолинського підтягали гарними молодечими голосами. Поляки тішилися товариством таких музикальних „браці-полякув", а ми лише вибухали сальвами сміху. Не один із тих наївних слухачів дістав опісля від нас доброго прочуханця!

Приїхавши до Жовкви, ми послідовно продовжували маскараду. Деякі з наших учасників підглянули, що комітет „обходу народовеґо" видавав для учасників асиґнати на порції ковбаси з хлібом та на пиво. Ковбаса трохи смерділа, але пиво було не зле, також хліб свіжий. Скори ми прийшли до переконання, що ковбаса та хліб могли б нам придатися не так для заспокоєння апетиту, як радше як важлива амуніція для нашого стратегічного пляну. Тому декілька наших призначених до того хлопців, ніби не знаючи один одного, голосилися за чергою у відпоручника польського комітету і домагалися видати їм по парі сот асиґнат на прохарчування привезених нібито з такого-то й такого повіту селян. Відпоручник так і горів із захоплення на такі заяви закаптурених союзників і голосним привітом: „Чесць, обивателю, добже спелнілісьце патріотични обовйонзек!" — видавав без вагання потрібні асиґнати.

Програма обходу обнімала співану „суму" в домініканській колеґіяті з „околічносьцьовем казанєм", опісля виставний обід в оо. Домініканів, а потім для жіноцтва та молоді різні забави та розваги. Вершком свята мало бути патріотичне віче під гаслом: „З польсков шляхтов польскі люд!" Мали бути реферати історичний та політичний, головними бесідниками мали бути посол Козловський, канонік Громницький та „людовий" посол Бойко. Віче було заповіджене на подвір'ї колишнього замку Жолкевських-Собеських, в якому тоді містилося старовство. До того подвір'я-замку вела тільки одна брама; на середині цього дворища ріс могучий, тінистий дуб, який мав пам'ятати ще гетьманські часи. Мури замку замикали це подвір'я з усіх сторін, а вздовж стін вели аркади-підсіння в середньовічному стилі.

(Кінець буде).

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ ВОЄННИХ ІНВАЛІДІВ — ЗЛОЖІТЬ ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ДАР УКРАЇНСЬКОМУ ВОЄННОМУ ІНВАЛІДОВІ

Пожертви висилати до ЗУАДК у Филаделфії: United Ukrainian Americ an Relief Committee, P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Володимир Барагура

МИНУЛЕ, ТЕПЕРІШНЄ Й МАЙБУТНЄ „ВЕСЕЛКИ"

(8)

А майбутнє?

Перед очима читачів пересунувся фільм минулого й теперішнього „Веселки". А тепер спробуймо глянути на момент у майбутнє.

У плянах Видавництва й Редакції „Веселки" є зробити її окремим журналом при „Свободі" за передплатами. Це дасть змогу журналові появлятися в кращому зовнішньому вигляді. Це забезпечить йому більшу гнучкість з адміністративного боку. Він друкуватиметься в такому тиражі, який справді потрібний на заспокоєння потреб тих, що зацікавлені отримувати його. У той спосіб не буде нищитися й пропадати велика кількість примірників журналу, як це є тепер, коли журнал появляється в висоті тиражу щоденника „Свобода" й попадає в руки й тим, які ним не користуються. Так само легше буде розподілювати його по різних скупченнях українських дітей поза ЗДА.

Друга ціль — видавати журнал на кращому папері. Кращий папір має не тільки своє практичне оправдання, що журнал на тривкому папері можна краще зберігати й оправляти в річники. Тут є й глибша причина: добре зовнішнє оформлення має велике психологічне значення — воно приманює дитину, притягає її увагу, зацікавлює її, заохочує читати, улегшує й приспішує виховний процес. Воно також плекає в ній почуття вищевартости, гордости, самопевности, що ось то її рідний журнал не гірший від чужомовного.

Одночасно добре зовнішнє оформлення має ще естетично - виховне значення — воно плекає почуття гармонії, краси, порядку.

Кращий папір дасть змогу в більшій, як досі, мірі познайомити дітей з українознавчим матеріялом при помочі фот, які на газетному папері виходять невдало. У той спосіб можна буде живописно показати дітям географію, етнографію, історичні й культурні пам'ятки України.

З тим тісно в'яжеться третя ціль, до якої змагає в майбутньому „Веселка", а реалізація якої залежить від висліду збірки на пресовий фонд — це кольоровий друк журналу, що ще підсилює згадані вже психологічні й естетично-виховні моменти, творить радісний настрій, що легше дозволяє дитині сприймати матеріял.

Інші пляни Видавництва й Редакції „Веселки" стосуються змісту й матеріялу журналу. Це передусім потреба завести англомовні сторінки для обслуги дітей, які чують по-українськи, а не знають української мови, знають її тільки слабо, або вміють тільки говорити, а не вміють читати й писати. Такі діти є не лише між т. зв. давніми іміґрантами та дітьми, родженими з американських батьків, але чимраз частіше трапляються й між новоприбулими. Англійські сторінки мають бути тим помостом, який лучитиме українські почування англомовних дітей з рідним ґрунтом. Дитина згодом набере бажання пізнати й матеріял українською мовою, і це спонукає її навчитися мови своїх батьків.

Попри англомовні сторінки розглядається також потреба завести куток методичного навчання англомовних дітей української грамоти при помочі веселих ілюстрованих текстів.

Про дальшу розбудову „Бібліотеки „Веселки" згадували ми вже раніше. Ця розбудова буде можлива паралельно з розбудовою самого журналу.

Заключні підсумки

Про теперішню працю „Веселки" наглядно свідчать два перші річники (1954-55) журналу, оправлені в одну настільну книгу в твердій полотняній обгортці з золотом тисненою мистецькою віньєтою роботи Петра Холодного.

Сьогодні ще рано робити кінцеві підсумки щодо „Веселки", все таки можна ствердити вже тепер, що в ланцюгу українських дитячих журналів вона становить чергове кільце, а її місце в розвою українського культурно-національного життя, зокрема в ділянці дитячої літератури, виховання й навчання — запевнене.

Сподіваємося, що з новим 1957-им роком „Веселка" заграє всім багатством своїх кольорів так щодо змісту, як і щодо зверхнього оформлення. Це буде можливе тільки при спільному зусиллі Видавництва, Редакції, співробітників, читачів, але в першу чергу самого громадянства, яке має в тій справі перше й останнє слово. Воно скаже це слово ід час цьогорічної осінньої кампанії за збірку пресового фонду на потреби „Веселки", що йде цього року двома шляхами — передплати й добровільних пожертв,

(Кінець).

ШІСТЬ П'ЄС ЛЮДМИЛИ КОВАЛЕНКО

(Л. Коваленко. В часі і просторі. П'єси. Видавництво „Ми і Світ". Париж — Торонто — Ню Йорк, 1956, ст. 216. Обкладинка й ілюстрації Мирослава Григорієва)

В цій книзі надруковані шість драматичних творів авторки: три з них об'єднані спільним заголовком: „В просторі: Україна" (Домаха, Ковальчуки і Приїхали до Америки); а три інші (Ксантіппа, Героїня помирає в першому акті і Неплатонівський діялог) вміщені в групі „В часі: Жінка". Твори з першої групи ще не були друковані, а з другої — це передруки з „Заграви" (1946), „Арки" (1948) і „Наших Днів" (1943). Сумніваємося, чи цей філософічний заголовок книжки приманюватиме покупців і читачів, які радше сягали б по книжку, на якій було б зазначено, що в ній є шість п'єс, головнішими героями яких є жінки.

Домаха — це героїня п'єси цієї ж назви. Про неї говорить авторка в ремарках, що вона зберігає свою особистість, „лишається собою до кінця, — і в цьому її відмінність від інших, і тому — вона героїня п'єси". Домаха не змінилася, хоч упродовж 5-ох років, від 1924-го до 1929-го змінилося становище комуністів до селян та до їх власности. Це і є конфліктом, на якому авторка розгортає драматичну дію, яка найсильніша в другій дії п'єси. В третій дії немає дійсної акції, і читач довідується про те, що вже сталося з Свиридом, Ольгою, Потапом...

Юрій Шерех писав у „Нових Днях", що „справжньою трагедією в „Домасі" волів би бачити деінде — в зустрічі біологічного й соціяльного", де „соціяльне хоче панувати над біологічним і заперечити його". Гадаємо, що авторка не мусить соромитися того, що проти босяцького комунізму поставила націоналізм, про який в п'єсі говорить Микола, іменем якого Домаха хоче охрестити свого внука.

В п'єсі „Ковальчуки" виступають три Ковальчуки — східньоукраїнський, галицький і волинський. Дія відбувається під час другої світової війни на Україні. Авторка не подбала про те, щоб стрижнем цього твору був якийсь конфлікт між дійовими особами, бо намагання Грицi і червоноармійців **в и к р а с т и** бензину — не можна вважати за драматичну канву.

Гадаємо, що авторка, проживши довше в цій країні і краще її пізнавши, не хотіла б писати п'єси „Приїхали до Америки" в такій редакції, яка надрукована в цій книжці.

Героїня „Ксантіппи" відповідає своєму чоловікові Сократові: „О, звичайно, ти поклав на мене всі обов'язки,, щоб говорити іншим про їхні обов'язки. Але я вже стомилась нести сама ввесь тягар життя. Ти говориш розумно, і тебе часто кличуть на бенкет. Але, бенкетуючи на чужому весіллі, чи питаєш ти себе: а що їсть моя жінка і мій син". Оце й конфлікт, на якому авторка побудувала свою п'єсу про дружину грецького філософа.

Та авторка не розгорнула цього конфлікту так, щоб його легко було вловити читачеві, і тому кожний читач по своєму може розуміти п'єсу „Ксантіппа".

В п'ятисторінковому „Неплатонівському діялогу" виступають тільки дві особи „Він" і „Вона", але їхня розмова ведена з такою гостротою, що її не посоромився б і найбільший драматург. Живі діялоги зустрічаються декуди і в „Домасі" та в п'єсі „Героїня помирає в першому акті". Ця п'єса своєю тематикою нагадує такі п'єси як „Те, що найважливіше" Євреїнова і „Шість акторів в погоні за автором" Л. Піранделльо. Та українська авторка оригінально показує читачеві, як драматичні артисти на сцені розв'язують важливі життьові проблеми, граючи нібито тільки п'єсу, а в дійсності показують дійсне життя.

Читач подивляє авторку, яка, не маючи виглядів на друкування і виставу своїх драматичних творів, не знеохочується до літературної праці. Надруковані п'єси свідчать про її несумнівний талант в ділянці драматичної літератури.

Чи не могла б вона при співпраці, а радше в порозумінні з театральними нашими колами, написати таку п'єсу, яку могли б оглядати і глядачі на сцені, а не тільки читати в журналі чи в книжці.

Л. Луців

Американки пишаються українськими одягами

„Я є гуцульська молодиця, а це мій чоловік. Запаска у мене з двох частин, щоби краще ходити по горах Карпатах". „Я є зі Заліщик, дівчина з-над Дністра". „А я з Полтави. Сорочка у мені вирізувана, стрій багатий та пишний, як край, звідкіля він походить".

Такі й подібні виясненння можна було почути від дівчаток - американок. Лише одна українка була між ними. Решта, дівчата з цілої Америки та одна француженка. Показували вони з гордістю українські строї шестисот товаришкам та гостям, що з цікавістю прийшли подивляти Виставку Українського Народного Мистецтва в каледжі Мангеттенвілл, Пюрчез, Н. Й.

Це може одна з найкращих цього роду виставок, які я бачила.

Експонатів не багато, старанно зібрані з цілої України, розміщені на стінах та поличках, дають прекрасний перегляд цілости українського народного мистецтва.

Ініціяторки Виставки — молоденька вчителька мистецтва цього ж каледжу п. Ярослава Геруляк та місцева мед. сестра п. Марія Дигдалевич. Вони спільними силами вишукували між своїми знайомими речі мистецько - музейної вартости як також одержали комплетні, оригінальні строї з усіх сторін України від СУА у Филаделфії.

Завдяки цим нашим паням, одна краплина української пропаґанди впала знову в інтернаціональне море. **Х. В.**

МИРОСЛАВ СТАРИЦЬКИЙ

(МІРО СКАЛА)

Добре зробило Об'єднання бувших вояків - українців, що запросило в Англію М. Старицького на концерти. Співак-тенор Старицький належить до мистецької дружини королівської опери в Брюсселі (Бельгія), де виступає в головних ролях. Дня 9 вересня відбувся його концерт в залі Галерсмит. Послухати пісні українського співака посходилися українці і не-українці.

М. Старицький виконав пісні в різних мовах: французькі, італійські, німецькі. Зрозуміло, що найбільше було українських. У виконанні пісень М. Старицький показав свою майстерність і силу та привабливість голосу. Його голос добре чути і в низьких нотах і в найвищих, коли він співає піяніссімо.

Вимова Старицького дуже добра, вироблена у всіх мовах. Це показує, що артист має добре „ухо" і працює над собою. Добра вимова доповнює музичний текст, дає насолоду слухачеві. Почав Старицький піснями Шуберта. Продовжив трагічним покликом Шевченка до Гоголя: „За думою дума роєм вилітає" (музика Лисенка): „Ти смієшся, — а я плачу, великий мій друже", — ці слова українця Шевченка до „малороса" Гоголя в музичній фразі Лисенка доходять до серця кожного слухача.

Лунає бадьорий „Заспів" П. Куліша — „Удосвіта встав я" (музика Лисенка), і заля гремить оплесками. Знов — „Минули літа молодії" Шевченка наводять тінь меланхолії на слухачів, бо скільки є на чужині самітних українців, що переживають таку недолю, як Шевченко!

З кожною піснею заля „загрівається", все більше оплесків гримить на привітання співакові, та й сам артист, заохочений таким прийняттям, добуває з себе ще кращі тони, які лунають і говорять до кожного серця.

„Ой, поля, ви поля" Барвінського і „Засумуй трембіто" Нестора Нижанківського завершують, разом з „Їхав козак на війноньку", низку смутних пісень. Питався мене один англієць, чому українська музика і пісня має в собі так багато сумного, а мало бадьорих „мажорних" тонів. Довелося сказати, що це — наслідок невеселої нашої історії, бо український народ живе 1,-000 років, мов той „горох при дорозі". Остання інвазія на Англію була в 1066 р., а Україна ще й у 20 віці перебула кілька інвазій, і ще вони не кінчилися.

В цім році століття Івана Франка. На жаль, тільки одну пісню на слова Франка почули ми з уст Старицьког: „Безмежнеє поле" (музика Лисенка).

Слухачі захоплено вислухали народну пісню в обробці В. Барвінського — „Гей нуте, косарі". Не одному хліборобському синові ця пісня принесла „пахощі рідного краю": гострі коси вгризаються в траву, сонце пече, бо косарі „не рано почали". Але нічого: „Хоч не рано почали, так багато утяли"...

Рідко буваю на українських концертах в Лондоні: нема тут мистецьких сил. Пісні Старицького привабили мене, чую вдячність до нього, хоч від них ще глибше огортає душу „носталь́гія" (туга за Рідним краєм). І в чужому мільйоновому місті питаюся:

— „Допоки, о Господи"?

П. А.

На Мадярщині викрили таємну комуністичну катівню

Відень. — У коротких днях в минулому тижні, коли фактична влада на Мадярщині була в протикомуністичних руках, повстанці відкрили були в місті Ґіор тайну крематорію, в якій опричники з тайної комуністичної поліції спалювали свої жертви, які не змогли пережити тортур, стосованих під час „слідства". Ця тайна крематорія містилася у великому новому будинку державної поліції, позаду влаштувань центрального огрівання у пивницях будинку. Закордонні кореспонденти, — які оглядали ту крематорію, ствердили, що вона була влаштована цілком за зразками ганебних гітлерівських крематорій по найбільших німецьких кацетах. Крематорія була приміщена в кімнаті, довгій на 9 стіп. У пивницях того самого будинку було багато в'язничних келій. Там же знаходилась короткохвилева радіо-стація і апарати для переловлювання всіх телефонічних розмов у західній Мадярщині. Знову ж у самому Будапешті, на передмісті Буди, відкрито в ґаражі при таємничому дерев'яному будинку три келії, з яких одна була вивінована в цілу низку приладів із середнєвічних тортур, але й із кріслом, над яким висіла лукова електрична лямпа, запалювана імовірно над головою допитуваного. Повстанці твердили, що це був будинок, де „допитували" важливіших політичних в'язнів. Сусіди бачили, як заїздили на подвір'я закриті авта, але ніколи не бачили ніяких осіб. Тепер, після повороту московських окупантів, всі ці влаштування тортур, спалювання жертв і т. д. знову знайдуть масове застосування.

● **Президент Індонезії Сукарно,** який цього року об'їхав цілий ряд демократичних і комуністичних країн, виголосив на з'їзді індонезійської молоді велику промову, в якій закликав політичні партії до самоліквідації. Він заявив, що створення кількох політичних партій в Індонезії після здобуття нею самостійности в 1947 році — це була „велика помилка". Гадають, що Сукарно змагає до диктатури.

● **Події на Мадярщині** зробили препогану прислугу італійським комуністам. Публічна опінія в цілій Італії так сприяла мадярському визвольному зривові і так обурилась ролею, яку відіграла Москва, що ця реакція вдаряє і по комуністах в Італії. Коли на зібранні в м. Ліґгорні комуністичний лідер Луїджі Льонґо сказав про „масакру мадярських робітників з рук реакціонерів у Будапешті", то йому кричали з авдиторії „брехун!" і ні один комуніст не виступив в обороні свого „вождя".

ФОНД „ВЕСЕЛКИ"

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою пожертву на фонд і передплату дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 8.

	Передплата	Пожертва	Разом
М. і В. Душник, Бруклин	4.00	6.00	
Д-р М. Крижановський, Н. Йорк	4.00	4.00	
Н. і В. Білоус, Шикаґо	5.00	2.00	
Д-р І. Скрипух, Брендфорд	4.00	2.00	
І. Стриховський, Меррік	4.00	2.00	
Д-р П. Сениця, Шикаґо	4.00	2.00	
А. Михайлова, Перт Амбой	4.00	2.00	
І. Урбан, Вотерліт	3.00	2.00	
В. Дідик, Дітройт	4.00	1.00	
Я. Іваськів, Ірвінґтон	4.00	1.00	
С. Александрук, Провіденс	4.00	1.00	
Р. Грабець, Клівленд	4.00	1.00	
С. Шиповський, Пікл Кров	4.00	1.00	
С. Канука, Трентон	4.00	1.00	
Д-р М. Гой, Нюарк	4.00	1.00	
В. Дубицький, Шикаґо	4.00	1.00	
о. М. Р. Цурковський, Торонто	4.00	1.00	
В. Бих, Бруклин	2.00	2.00	
С. Подольський, Асторія	2.00	2.00	
А. Войтків, Вінтроп	2.00	2.00	
Й. Ґеречка, Сомервіл	1.00	1.00	
С. Ониськів, Гемтремк	1.00	1.00	
М. Стислович, Ню Йорк	1.00	1.00	
М. Дрозд, Пітсбурґ	5.00		
В. Біловус, Рачестер	4.00		
Д-р Р. Смик, Кол Ситі	4.00		
В. Соліма, Мт. Вернон	4.00		
М. Васьків, Лінден	4.00		
П. Струз, Бостон	4.00		
Н. Білогруд, Шикаґо	4.00		
В. Вірщук, Шикаґо	4.00		
Г. Вовк, Клівленд	4.00		
М. Балабан, Гавстон	4.00		
О. Кузьма, Гартфорд	4.00		
Н. Козбур, Клівленд	4.00		
К. Гуральний, Ню Йорк	3.00		
А. М. Філінчук, Ню Йорк	2.00		
Я. Давидович, Міннеаполіс	2.00		
Г. Кук, Асторія	2.00		
І. Пандрак, Донора	2.00		
Д. Ярко, Нюарк	2.00		
Д. Луцька, Пітсбурґ	2.00		
М. Бедзик, Клівленд	2.00		
О. Кудрик, Йонкерс	2.00		
А. Старовецька, Ланкастер	2.00		
П. Миськів, Балтімор	1.00		
І. Бекіш, Пітсбурґ	1.00		
М. Гапій, Сеймор	1.00		
О. Касюхнич, Ванкувер		5.00	
Т. Давидович, Монтреал		5.00	
Е. Демидчук, Гемілтон		5.00	
А. Королик, Гопл Джанкшен		3.00	
Д. Базів, Оліен		2.00	
В. Брездун, Клівленд		2.00	
С. Н. Ню Йорк		2.00	
К. Чупірчук, Филаделфія		2.00	
Г. Степанек, Клівленд		2.00	
І. Сидор, Асторія		2.00	
В. Сак, Нюарк		2.00	
Р. Олексюк, Бруклин		2.00	
М. Лончина, Голійок		2.00	
С. Зарічний, Джерзі Ситі		2.00	
Й. Ходоровський, Вунсакет		2.00	
Т. Гелемей, Пасейк		2.00	
Г. Райнгардт, Стейплетон		2.00	
О. Обаль, Клівленд		2.00	
Н. Ольховий, Клівленд		2.00	
В. Новак, Честер		2.00	
Н. Мулир, „		2.00	
П. Чопик „		2.00	
Н. Іщук, „		1.00	
М. Закорчемний, „		1.00	
Н. Яцик, „		1.00	
В. Кнатів, „		1.00	
Н. Качуй, „		1.00	
Й. Момут, „		1.00	
П. Герман, Вілкс Бері		1.00	
Л. Решетник, Шикаґо		1.00	
Разом	$ 150.00	$ 102.00	$ 252.00
Раніше проголошено	$ 921.30	$1,100.50	$2,021.80
Разом все . . .	$1,071.30	$1,202.50	$2,273.80

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КОНСОЛІДАЦІЯ ІСНУЄ, ТРЕБА ЇЇ ТІЛЬКИ ДОТРИМУВАТИ

Читаючи про справу консолідації, як головну внутрішньо-українську проблему, мені дивно, що витрачається стільки дорогого місця на сторінках наших часописів, бо пишеться про справу, яка не є такою, якою її змальовується. Хіба ж УККА це не консолідація всіх українців у ЗДА? Хіба ЗУАДК і ПАУК не те саме?! Чого ж ще нам бракує для нашої консолідації? Нічого більше, хіба оформлення безпартійних.

Тут приходиться мені ствердити, що ті, що пишуть про консолідацію, є на злій дорозі. Ми сконсолідовані у великій більшості, тільки біда в тому, що ми самі не хочемо допильнувати того, що вже давно осягнули!

Всі ми тут в Америці сконсолідовані в УККА і ЗУАДК. Хто ж інший має право на тутешньому терені в нашому імені виступати і керувати нашими політичними, культурними і громадськими справами?! Коли ми допильновували б цього порядку розподілу прав і обов'язків і не потурали б „самочинним вибрикам" інших, то несконсолідованість напевно зникла б і серед нас і зі сторінок наших часописів, а самопочуття консолідації дало б нам душевний спокій і багато більше енергії до виконання завдань, поставлених перед нами.

Державно - політичні репрезентації Краю, за які так борються деякі групи на тутешньому терені, це боротьба без кінця, бо навіть у ЗДА ця боротьба ведеться безперервно вже століттями, в якій то боротьбі представники одної партії обкидують болотом лідерів другої. В них це правно, бо вони репрезентують двояку більшість прагнень населення незалежної держави, але в нас така боротьба це абсурд, бо ні одна наша партія не репрезентує більшости нашої поневоленої держави. Лише ми всі разом можемо мати ту певну кількість для репрезентації, але навіть у тому випадку, ми не можемо її мати, бо більша частина з нас це вже громадяни іншої держави, а такі теж не мають права говорити від імені громадян, до яких числа вони не належать.

З того ясно, що немає вже потреби говорити про консолідацію, бо вона давно вже записана в історії нашої еміґрації ЗДА, Канади, Англії, Австралії, Еспанії, Арґентини і т. п. Треба натомість говорити про покращання її побудови, про докладну контролю її праці відповідними її чинниками, про відповідальність перед громадянством членів її проводу, про засудження тих, які встановлені закони правопорядку консолідації на кожному кроці ламають.

Тож не оправдуймо наших неуспіхів браком консолідації, а виконуймо всі наші обов'язки дорогою правопорядку. Заставляючи тим самим і других до правопорядку, переконаємось на ділі, що ми вже давно сконсолідовані, лише не вміємо цієї сконсолідованости вирощувати, щоб вона дозріла і дала добрі плоди.

Гол-Ос.

Юліян Бескид

НА ВОДАХ ПОЛІССЯ

ІЗ ЦИКЛУ МОЇ ПРИЯТЕЛІ — РИБАЛКИ

Туга за чимось красним, — проте нема людини, що не тужила б, — сподівання та й мрія — це не є лише самою книжковою мудрістю.

Але, якби так коли розумний князь Роман Галицький доручив був мені, щоб вибрав я для нього вірних бояр і створив княжих твердих дорадників, — без найменшої надуми, переглядаючи реєстр моєї пам'яти, поставив би я на цьому документі такі прізвища: Левко Пилявський, Олесь Заяць, Влодко Кобзяр, і, як сеньйора тої княжої ради — Богдана Яворського.

До того мене зовсім не цікавить освіта, набута людиною, ані оглада, — в основі кладу увагу на духові прикмети людини. Людини, яка завжди говорить правду, яка ніколи не ставить себе в сумнів, людини, яка вимагає пошани для себе, одначе такою самою міркою чести й пошани обдаровує своїх друзів і приятелів.

І хоче падати дощ, завірюха або мороз кусає, як старий гусак, — була домовлена — друга година ночі збірка в редактора — й на те нема апеляції.

В поїзді наша п'ятка (бували вийнятки, що ми деколи брали теж на риболовлю дир. Кашубинського, завзятого рибалку й милого в поведінці) — дехто ще доспавав (залежно від менше чи більше важкої праці минулого дня), Влодко Кобзяр співав, Левко Пилявський порпався в своєму рибальському приладді, а Вуйко Яворський (так редактор охрестив цього сеньйора рибальства) оповідав усячину про ловлю пструґів у джерелах Сяну, про чигання на щуку в Дністрі, про лови на качки, на орябки або про засідку на диків чи на лиса.

Кожний з нашої п'ятки (з малим застереженням: наша „п'ятка" чисто рибальського характеру) мав за собою стільки всяких рибальських пригод і не раз такі багаті осяги, що про кожного можна б писати окремі томи й природонавчальні підручники.

Але ця дія відбувається в діпівському таборі на Ґанґгофер у Реґенсбурзі над блакитним Дунаєм, і всі його притоки обильно багаті в цяпковані й бронзові пструги, в соми (деколи поверх 200 фунтів ваги), в щуку, судака, мерену, кленя, в'яза, коропа, метрових угрів, головатицю та всяку іншу меншої ваги рибу. А слід знати, що найкраща спортового рибальства риба — це пструг, судак, окунь, щука, (у водосховищі Чорного моря: осетр, лин, карась, чечуга, якої нема в ріках Балтійського моря) та вугор у ріках Европи. Зате в ріках Канади та в озерах, крім велетня озерного пструга (лейктравт), дуже велику спортову вагу має москинондж (вільно ловити лише два на день і не менш від 32 цалів), лосось, веселковий пструг (рейнбовнтравт) та бес (цих риб узагалі нема в европейських ріках і озерах — тут мушу додати мій комплімент моєму другові теж від рибальства, проф. Едвардові Жарському, це ж його спеціяльність рибознавство, і те, про що вище мимоходом сказане про рибу, нароком уплетено в цей нарис, щоб тою дорогою віддати наш дружній привіт проф. Жарському).

Дві, деколи три години поїздом — і одна з найкращих річок, що зливають свої води до Дунаю, саме Чорний Ляґер, стрічкою в'ється поміж горби, смерекові ліси та зелені сіножаті в гористій частині Баварії.

Вибравши свої стійки, розходимося на місця вздовж берегів глибокої та навіть у найгарячіші дні літньої спеки — льодовозимної річки.

Вуйко Яворський спеціялізується в приземному плиганні манилом за щукою. Ще обильна роса на листках дерев і сонце щойно перші вітання доброго ранку передає нам, пробиваючися **п о н а д** срібні колутвишки струнких, як і в нашому Бескиді та завжди молодих і веселих смерік.

Левко Пилявський, на закруті, широко ногами врісши у землю над стрімкою прірвою і якби математично обчислюючи кожний свій рух, рівно держить у правій руці вудило, а лівою крутить корбкою, бо поплавок пірнув під водою і щука смикає линовку в зелену, як на Адрійському морю, глибінь...

— Підбити, — думає часок рибалка, — чи ще...

Щоб за пеньки не замоталася...

На щитлі за лозами причаївся Олесь Заяць, смакує папіроску й стоїть з своїм вибагливим вудилом (та й рибалка сам, як той „русин, що сокирою годинник" — ніхто не спізнав би, що це не робила найпрецизніша фабрика рибальського приладдя — всім нам постачав тригаки, млинки, всякі штучні мушки на пструга, манила на щуку; а треба знати, що тих речей не мала тоді Баварія, бо Гітлер усе поконфіскував на виріб гармат).

Ми вдвох з Влодком Кобзярем пригнули вершки смерічок, сидимо, як на гойдалі, і бавимося водяною дісю. Наші корки-поплавці рівно стоять на глибині, а живці мигають у дзеркалі річища.

Не знаю точно, про що думав тоді мій любий друг Влодко; мене понесло в мої дорогі лемківські яри. Вислік теж озолочується сяєвом першого ранкового сонця. Черчить по камінчиках і дзюркоче поміж скельні прірви чиста, як сльоза, гірська вода. Якби самоцвіти сіялися по рівних порогах і золото стелилося м'якою рукою вздовж дебряних ярів. Ще й князь бору, олень станув у цьому золотому дзеркалі, широко розставив свої передні ноги, знизився до тої водяної, мережаної всякими самоцвітами верети і, нахилившися легко, п'є воду з життєдайного джерела. Не боявся він мене зовсім, ані не тікав стрілою в свої багаті в усяке лайданзілля, гайлісся та гайбір.

— Гей, збудися, Юльку, — кликнув легко котрийсь з наших рибалок, — щука з'їла твій поплавок.

— Оце й основне, щоб нурком плигнув поплавок, — сміюся, скоро вирівнюючи вудило.

Але той водяний тигр не давав за прогру. Повною силою щука рвала з моїх рук линовку, і треба було бігти вздовж берега, щоб на відповідній напрузі держати вудило. Один необачний рух, і тоді дзиркне линовка й щука щезне в своїх нетрях.

Мені на поміч підбіг Левко Пилявський і за вершок линочки викинув з води щупачиська, мов кита. Коли ми вимотували малий гачок з-поміж його зявів, два кулаки можна б сміло сховати у щуковій ротовій ямі, але зуби тут, як на дротяній щітці, що наші господині вовну чешуть у горах на пряжу такою щіткою.

„Концертували" ми всі й вся наша рибальська п'ятка; так ми оповідали нашим ближчим і дальшим знайомим про наші спільні рибальські прогулянки.

Була погода, то разом раділи та сиділи над берегом річки; подав дощ, хто що мав, давав один одному; мороз кусав за нігті, це було скиглиння; ми грілися разом і не кожух, але тепле слово гріло одне одного. — Филаделфія і Олесь Заяць, Ню Йорк і Влодко Кобзяр та трьох нас у Торонто — це наша рибальська тривала й тривка дружба.

ПРИПИНІТЬ МАСАКРУ

ЗАКЛИК, ЩО ЙОГО ПРОГОЛОСИЛИ

Richard E. Byrd
Lucius D. Clay
William J. Donovan
Henry R. Luce
Carl Spaatz
Herman W. Steinkraus

Вільна Мадярщина вмирає. Кінчається короткий відпочинок мадярського народу від комуністичного панування. Неділя 4-го листопада була свідком, як збройні совєтські орди мордували нарід.

Сьогодні ми отримали таку кабльову депешу від амбасадора Енджіра Бідл Дюка, президента Міжнародного Рятункового Комітету:

„ДЕСЯТЬ ТИСЯЧ МАДЯРІВ ВТЕКЛИ СЬОГОДНІ ДО АВСТРІЇ, ПРИЛУЧИВШИСЬ ДО ДВОХ ТИСЯЧ, ЯКІ ВЖЕ ПРИБУЛИ ДО ПРИКОРДОННОЇ СМУГИ. ПЕРЕГЛЯНУВ ТУТ МОЖЛИВОСТІ ЯК УПОРАТИСЬ З ДОПОМОГОЮ, КОМІТЕТ ВЖЕ ПОДБАВ ЗА ДОСТАВЛЕННЯ ТИСЯЧІ ЛІЖОК ДЛЯ ВТІКАЧІВ НА НАПОЛЕГЛИВЕ ПРОХАННЯ МІНІСТРА ВНУТРІШНІХ СПРАВ І НАШОЇ АМБАСАДИ. ЗБЕРІГАЮЧИ ЦІЛКОМ ХАРАКТЕР КОНТРОЛЬОВАНОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ АГЕНЦІЇ КОМІТЕТ СПІВПРАЦЮВАТИМЕ У ПОЖВАВЛЕННІ НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ БЕЗДОМНИХ ПЕРЕСЛІДУВАНИХ ВТІКАЧІВ, ЯКІ ТЕПЕР НАПЛИВАЮТЬ ЧЕРЕЗ КОРДОН З ОСТРАХУ ПЕРЕД НЕМИНУЧИМ ВІДНОВЛЕННЯМ ЗАЛІЗНОЇ ЗАВІСИ. ПРИЙМІТЬ СЕРДЕЧНУ ВДЯЧНІСТЬ ЗА ВАШ ПРОВІД І ПОМІЧ У ЦІЙ РОЗПАЧЛИВІЙ КРИЗІ".

Коли прочитаєте ту депешу, пошліть Ваші доляри, або сотні й тисячі долярів у відповідь на цей розпачливий заклик у користь мадярського народу. Просимо залучити доліший купон.

Просимо в Американського Народу один мільйон долярів, щоб розпочати допомогу. Ніяка зголошена квота не може зрекомпенсувати терпіння геройських мадярів та зруйнування їхньої столиці. Американський і кожний вільний нарід у світі, залишиться назавжди їхнім довжником, без уваги на вислід цього змінливого політичного і військового змагу.

Але мусимо зробити щось більше, як тільки поспішити з допомогою мадярському народові в хвилині його терпіння. Як громадяни вільної країни, мусимо нашими діями допомогти змобілізувати публічну опінію проти брутальности совєтських збройних сил.

Закликаємо до масової демонстрації громадян з обширу Великого Ню Йорку у Медізон Сквер Ґарден в четвер 8-го листопада, 8-ма год. вечора.

Мусимо використати всі засоби, які є в нашій силі, щоб спонукати Совєтів до припинення масакри мадярського народу. Сподіваємось і прагнемо, щоб тисячі нюйорчан заповнили Медізон Сквер Ґарден та доказали, що стоїмо біля того хороброго і бодрого народу в годині його страждань. Вони заслуговують собі на це. І ми не всилі вдіяти нічого більш успішного, щоб **ПРИПИНИТИ МАСАКРУ.**

МАСОВА МАНІФЕСТАЦІЯ ЄДНОСТИ З МАДЯРСЬКИМ НАРОДОМ

MADISON SQUARE GARDEN

ЧЕТВЕР, 8. ЛИСТОПАДА — година 8. вечір

ПІД ПРОТЕКТОРАТОМ

International Rescue Committee **American Friends of The Captive Nations**
Conference of Americans of Central - Eastern European Descent

ВСТУП ВІЛЬНИЙ. • ДВЕРІ БУДУТЬ ЗАКРИТІ, КОЛИ ЗАПОВНИТЬСЯ ЗАЛЯ.

CO-CHAIRMEN Gen. William J. Donovan and Henry R. Luce

ПРОМОВЦІ

Senator Clifford Case of New Jersey

Leo Cherne **Hon. Angier Biddle Duke** **Mrs. Anna Kethly** **Msgr. Bela Varga**

ПООДИНОКІ НАЦІОНАЛЬНІ ГРУПИ, УЧАСНИКИ МАНІФЕСТАЦІЇ, МАТИМУТЬ СВОЇХ ПРОМОВЦІВ.
ГОСТИННИЙ ВИСТУП АРТИСТІВ

Jan Kiepura, Marta Eggert, Ilona Massey

СПОНЗОРИ

HUNGARIAN AMERICAN FEDERATION
HUNGARIAN NATIONAL COUNCIL
HUNGARIAN CATHOLIC LEAGUE
AMERICAN HUNGARIAN REFORM MINISTERIAL ASSOCIATION
FIRST AID FOR HUNGARY
WORLD FEDERATION OF HUNGARIAN JEWS
ALBANIAN AMERICAN LITERARY SOCIETY
ALBANIAN NATIONAL COMMITTEE
AMERICAN BULGARIAN LEAGUE
AMERICAN FUND FOR CZECHOSLOVAK REFUGEES
AMERICAN LATVIAN ASSOCIATION
CATHOLIC WAR VETERANS — DEPARTMENT OF NEW YORK
CENTRAL TRADES & LABOR COUNCIL OF GREATER NEW YORK
CHRISTIAN DEMOCRATIC UNION OF CENTRAL EUROPE
CZECHOSLOVAK NATIONAL COUNCIL
ESTONIAN NATIONAL COMMITTEE IN THE U. S. A.
INTERNATIONAL CENTER OF FREE TRADE
INTERNATIONAL PEASANT UNION
JEWISH LABOR COMMITTEE
JEWISH WAR VETERANS — DEPARTMENT OF NEW YORK
LIBERAL DEMOCRATIC UNION OF CENTRAL AND EASTERN EUROPE
LITHUANIAN AMERICAN COUNCIL
LITHUANIAN PARISH OF THE ROMAN CATHOLIC CHURCH
NATIONAL FRATERNITY OF THETA KAPPI PHI
NEW YORK CITY C. I. O. COUNCIL
PAX ROMANA — WORLD MOVEMENT OF CATHOLIC STUDENTS & GRADUATES
POLISH AMERICAN CONGRESS
POLISH COMMITTEE OF NATIONAL UNITY
POLISH IMMIGRATION COMMITTEE
RUMANIAN AMERICAN NATIONAL COMMITTEE
RUMANIAN NATIONAL COMMITTEE
SOCIALIST UNION OF CENTRAL & EASTERN EUROPE
UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
UNION AND LEAGUE OF AMERICAN RUMANIAN SOCIETIES
UNITED COMMITTEE OF SLOVAK ORGANIZATIONS OF NEW YORK CITY
VETERANS OF FOREIGN WARS — NEW YORK CITY COUNCIL
WOMEN FOR THE FREEDOM OF EUROPE

INTERNATIONAL RESCUE COMMITTEE
Incorporated
62 WEST 45th STREET, NEW YORK 36, N. Y.

Admiral Richard E. Byrd
Honorary Chairman
Mrs. Kermit Roosevelt
Secretary

Leo Cherne
Chairman
Eric M. Warburg
Treasurer

Hon. Angier Biddle Duke
President
Richard R. Salzmann
Vice-President

General William J. Donovan
Chairman, National Committee
Joseph Buttinger
Vice-Chairman

BOARD OF DIRECTORS

Joseph D. Ardleigh
Abram G. Becker
Admiral John J. Bergen
Harry A. Bullis
Henry Seidel Canby
General William J. Donovan
Christopher Emmet
H. William Fitelson
Samuel Goldwyn
Sheba Strunsky Goodman
Allen Grover
William J. Vanden Heuvel
A. E. Jolis
Joseph L. Mankiewicz
Ellen Lehman McCluskey
Claiborne Pell
David F. Seiferheld
David Sher
George P. Skouras
General Carl Spaatz
Sterling D. Spero
Milton Starr
Herman W. Steinkraus
Mrs. A. Ronald Tree
Msgr. Bela Varga
L. Hollingsworth Wood
Admiral Ellis M. Zacharias
Charles S. Zimmerman

Admiral Richard E. Byrd
Emergency Appeal for the Hungarian People
International Rescue Committee, Inc.
62 West 45th Street, New York 36, N. Y.

Enclosed is my contribution of $..................
NAME ....
ADDRESS ....
CITY .... ZONE.... STATE.........
Please make checks payable to:
INTERNATIONAL RESCUE COMMITTEE
(Contributions are deductible from taxable income)

ТІНЬ СКРИПНИКА НА УКРАЇНІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

яких нарікають на псування української мови дикторами Радіоцентру, що, мовляв, не знають української мови, листи, автори яких обурюються проти упорядників програм радіопередач, що засмічують їх російськими й чужоземними пісеньками і зовсім нехтують український пісенний репертуар. Як помпезну подію представляє совєтська преса створення в Києві „українського національного цирку", в якому виступають акробати, кльовни та інші циркачі в українських строях.

Таких і подібних фактів з культурного, висловлюючись мовою совєтської преси, фронту можна було б наводити багато. При цьому характеристичним для нової тактики Москви в національній політиці є те, що вона вже не замовчує цілковито діяльности еміграції, як то було давніше, а старається поборювати її також через пресу і радіо.

Усе те, що відбувається нині на Україні в ділянці національної культури, пригадує середину 1920-х років — часи українізації й „буйного розквіту" національно-культурного життя, дозованого й контрольованого партією і НКВД. Часом навіть в точності копіюється те чи інше „зрушення", як його дехто розуміє з простодушних і довірливих людей на Заході. І тому це переконує нас ще більше, що запляновавий Москвою новий курс в національній політиці є своєрідною комбінацією підготовлюваного стратегічного наступу і в зв'язку з тим веденого нині тактичного відступу. Коротко кажучи, колективні диктатори, які ще не чують під собою твердого ґрунту, пригадують науку свого вчителя Леніна і роблять три кроки вперед, а два назад.

Український націонал-комунізм, що в часах Скрипника виступав з леґальних позицій, а від початку 1930-х років був поборюваний і врешті знищений Москвою, як уже непотрібний і шкідливий, очевидно в період десталінізації і собі знайшов щілинку, щоб вилізти на світ не лише в Польщі, але й на Україні, виявляючись в отих „зрушеннях". Тінь Миколи Скрипника, ідеолога українського націонал-комунізму, впустила Москва на Україну, щоб притлумити вибухові національні сили, готові завжди спалахнути в стократ ширшому розмірі, як то мало місце на Мадярщині, де націонал-комуністи відразу ж мусіли поступитися перед силами чисто національними.

Московські большевики, що у своїй боротьбі за владу вивчили й використали досвід усіх попередніх революцій, застосовують тепер у Совєтському Союзі відому протиреволюційну рецепту, рекомендовану ще Миколі 2-му його прибічними людьми: щоб не дати революції вибухнути знизу, з гущі народу, роби свою власну „революцію" зверху. Микола тоді своїх людей не послухав — і упав. Большевики падати не хочуть.

Не може бути сумніву, що як не всі, то переважна більшість згаданих вище виступів у пресі і в радіо — всіх тих „зрушень" інспірована і точно виміряна тими особами, яким „про те відати належить". Це, звичайно, не виключає того, що всі ті, кому призначається тепер голосити „новий курс", не поплатяться колись за це своїм життям. А проте, не виключене, що й не один одчайдух, повіривши новому курсові, виступає на свій власний риск в загальному хорі „свіжих голосів". Доля цих одчайдухів, напевно, вже згори припечатана.

До чого прямує Москва в своїй теперішній національній політиці? — Відповідь на це питання навряд чи дав би й сам Хрущов із усім своїм секретаріятом, спантеличеним десталінізацією, яку самі вони розпочали і над якою вже не раз втрачали контролю. Останнім часом ця політика ніби почала була увиразнюватись. Але події в Польщі і криваве здушення революції на Мадярщині, яка в період коекзистенції здерла перед світом маску з Москви, внесуть в національну політику большевиків на Україні докорінні зміни. Можна припускати, що після тактичної поразки в Польщі і після злочину, доконаного у сприятливих міжнародних обставинах над мадярським народом, Москва хоч-не-хоч мусітиме закінчити „новий період", щоб свою надщерблену владу скріплювати вже за сталінськими рецептами.

В. С-ко

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Лос Анджелес, Каліф.

Артистичний Концерт

Субота, 27-го жовтня, ц. р., надовго залишиться в пам'яті каліфорнійських українців, бо тоді відбувся у нас артистичний концерт заходом новозаснованого театру „Київ" під дирекцією п. Миколи Новака.

В програмі брали участь найкращі наші оперові сили під диригентурою проф. Василя Чайковського з Сан Франсіско. В програмі були уривки із славних світових опер, як Кавалєрія Рустікана, Іль Траватор, Кармен, Аїда, Наталка Полтавка, Запорожець за Дунаєм, а потім ціла низка соль і дуетів. Всі співаки вив'язались зі своїх роль якнайкраще. Але самий проф. Чайківський показав себе незрівняним в Аїді і ролі Возного з опери Наталки Полтавки.

Концерт закінчено гарним балетом Костя Савченка. Публіки було близько 600 осіб, а на Лос Анджелес це велика подія. Тепер, коли вже проломано перші леди, можна безпечно поставити цілу українську оперу десь зимою.

Р. С.

Бостон, Масс.

Свято Ів. Франка.

Бостонська Українська Громада вшанувала сторіччя народин великого каменяра дня 14 жовтня 1956 р., в церковній залі при 152—154 Тейлер Ст. в Бостоні.

Сцену залі вдекоровано тризубом та портретом поета, прикрашеним рушниками та пам'ятними датами, що замикали собою сторіччя народин. На переді сцени маяли прапори.

Свято відкрив голова Відділу Українського Конґресового Комітету, п. Володимир Тутка — підкреслюючи важливість шляху в житті поета та передані ним українській нації заповіти. З черги виголосив святкову доповідь п. Андрій Бараник. Своєю доповіддю прелеґент охопив весь життєвий шлях поета — від малого хлопчини села по день, коли знеможений тяжкою хворобою поет, закрив на віки свої очі. Доповідь ілюстрована була відповідними творами поета, що насвітлювали собою, чи то духовий стан поета, його переживання — настрої чи громадсько-соціяльне положення народу.

Виконавцями інших точок програми була п. Катерина Петрів, що віддеклямувала пролог до поеми — „Мойсей" та пані Любомир Гайда — „Великдень на волі" і Галина Бараник вірш Христі Алчевської „Ів. Франкові".

Усі декляматори добре готовились до виступів, головно п. Петрів, і змогли віддати хід думок поета — стінюючи голос та силу виразу.

Учениця Леся Струж — при акомпаніяменті батька на акордеоні, відспівала дві народні пісні — Місяцю ясний — і Чи я в лузі не калина була. Обоє виконавці гармонійно і з чуттям відспівали обі пісні.

Заключне слово сказав касир Відділу п. М. Кисіль: Універсальність Франка в історії українського народу повинна нам бути дороговказом, як треба працювати, щоб наблизити день визволення батьківщини. І як Франко віддавав усі свої сили на покращання долі народу, так і ми не сміємо забувати сьогодні про потреби поневоленої України, а навпаки складати кожного року жертви у формі національного датку. В сумі це дасть змогу централі УККА поглибити та поширити прийняту на себе працю та приспішить день визволення батьківщини.

Піснею „Не пора", що її відспівала вся заля, закінчено це свято.

Заля, хоч не велика, мала ще багато порожніх крісел.

М. К.

„СІЧІ" НА ЗАХІДНЬО-УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

— Це світла сторінка в історії національного відродження народу. Спогади й фотографії з того часу хоче підписаний Комітет видати в Пропам'ятній Книзі „Січей" і тому просить всіх, що брали участь в січовому житті, як теж симпатиків того руху ,надсилати згадані матеріяли на адресу: Петро Трильовський, 11450—78 Аве., Едмонтон, Алберта, Канада.

За Комітет видання Пропам'ятної Книги „Січей": голова Томашевський Т., заступник голови Фербей М., секретар Трильовський П., скарбник Пауш П., члени: Василишин П., Фербей Д., Ґавінчук М., Яворський О., Бажанський М., (Дітройт), д-р Дашкевич Р. (Австрія).

Короткі Вістки

● **Податковий ассесор Адамс Д. В. Вуде** оцінив фарму президента Айзенгавера в Ґеттисбурґу, Па., на 6,250 долярів. Коли на цій фармі будуть закінчені переробки, тоді переведуть повну оцінку. В 1950 році оцінено було її на 4-кратно більшу суму.

● **Англійський комунікат** признав, що гарматним вогнем з англійської фреґати в Суезькій протоці збито літак, який — як потім виявилось — був ізраїльським літаком. Ніяких ближчих подробиць не подано.

На Кипрі грецькі терористи продовжують боротьбу з Англією. За останню суботу вбито ще трьох англійських вояків. Два з них згинули при вибухові міни на шляху між Лімассолєю і Нікозією, а третій, коли молодий терорист кинув бомбу на військове вантажне авто. Атентатчик сам був важко поранений від вибуху бамби.

● **Йосиф Гаду,** амбасадор сателітської Мадярщини на Швецію, Норвегію, Данію і Фінляндію з осідком у Стокгольмі, заявив, що зриває з комуністичною партією і приєднується до повстанського руху на Мадярщині. Він обурений поведінкою Москви.

Замість квітки на труну Петрові Войценкові

Смерть прийшла так несподівано, саме тоді, коли вже було переборено кризу і лікарі заповідали, як не оздоровлення, то поліпшення стану.

Мені дуже прикро, що сама, лежачи в госпіталі після операції, далеко від Вінніпеґу, я не змогла виповнити останньої повинности — покласти на труну квітку. Якби так цих кілька рядків замінило її!

Тут не хочу згадувати про заслуги Покійного, як піонера, глибоко - свідомого громадянина, відповідального і жертовного бувшого директора Українського Голосу, про що вже відомо всім і про що були вже згадки в численних некрологах. Перебуваючи досить довгий час у домі п-ства Войценків, мені пощастило пізнати Покійного в його родинному житті і, взагалі, як людину. Враження — світле. Так воно і залишиться в моїй пам'яті, і про це хоч трохи хотіла б тут сказати.

Одначе, говорячи про це, приходиться доторкнутись інтимних відношень, але тим не хотіла б я немило діткнути когось із дотичних осіб. А чи то посягання на інтимне перед лицем вічности було б якимсь прогріхом?

Перед кількома роками над могилою однієї чудесної людини, при великому здвизі наших таборян у Німеччині, після промов про громадські, журналістичні, наукові, педагогічні заслуги померлого, ми почули те, найкраще, з уст його вдови: „Аркадію, дякую тобі, що мені припало проживати своє життя обіч тебе!"

Було це над могилою проф. Аркадія Животка.

І це „Дякую тобі!" можна вичувати таки тут, у Вінніпеґу, сподіватись, не від однієї української вдови, що жертовно присвячує себе на вшанoблення покійного дружини.

А як ще багато говорить про покійного те, що я вичуваю тепер чи не в кожному слові і поруху вдови П. Войценка — пані Олі.

Багатьом знайомим Войценків, не виключаючи і декого з близької рідні, задля великої різниці років, дивною була і є зворушлива відданість Ольги Войценко, її ніжна, аж материнська опіка над хворим чоловіком, яка тривала вже роки і роки. Така опіка вимагала самовідречення, великої терпеливости і глибокої любови. А ще й припадала нелегка повинність заступити свого чоловіка на його становищі, як директора Українського Голосу.

Треба було б особисто добре пізнати П. Войценка, його культуру, шляхетність душі, лагідність, делікатність, джентелменство у відношенні не тільки до своєї дружини, а й до всіх жінок і, взагалі, до всіх людей, щоб зрозуміти, що він міг викликати таку любов. Ці риси вдачі проявлялись у П. Войценка у всьому і в найменших дрібницях, ще й при такому стані, коли, здається, самі собою відпадають якісь огляди на інших, коли людина має повне право на своє особисте „я", на лешний еґоцентризм. Треба було б пізнати і духове заложення і моральну відповідальність його подруги. До всього: це була відданість за безмежну відданість.

По приїзді з Давфину, де відбувалась моя операція, назад до Вінніпеґу, мені рве серце Олин безконечний плач. І коли вона говорить мені: „Тут він сидів, тут він читав, тут він очікував..." — мені вчувається, що це не слова зрезиґнованої Кітті з твору Гамсуна — „Пан", а що це говорить українська жіноча душа, яка не так легко може примиритися з втратою.

Я не знаю, чим і як утішати. Мої запевнення, що світлість від однієї людини, хай померлої, переходить на багатьох, — не доходять до Олениного вуха. Все ж я і сьогодні буду запевняти Олю і від щирої душі бажатиму, щоб вона в це повірила. Адже нічого не пропадає в природі, лише переміняються в інше; там і нематеріяльний світ, світ ідей, Світла і Добра існує й існуватиме в людських душах споконвіку і навіки.

І сьогодні в пам'ять П. Войценка, за його ж власним прикладом і на хоч будь-яке підтвердження своїх запевнень, чекаючи на Олю, я за дня в цілому домі розсвічу світла.

О. Лятуринська

Вінніпеґ, 3 жовтня 1956 р.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

У СЕЛАХ ХАРКІВЩИНИ

Кореспондент „Радянської України" (19 вересня ц. р.) так описує вигляд сіл Василищева, Бабаїв і Безлюдівки на Харківщині:

„Непривабливий вигляд має контора Васищівського колгоспу ім. Кірова: вікна непофарбовані, з немитими шибками. Всередині брудно. Давно немита підлога закидана недокурками. Контора колгоспу своїм зовнішнім виглядом мало чим різниться від інших громадських приміщень селища Васищеве. Праворуч від неї стоїть будинок сільвиконкому. І на ньому тинк обвалився. Непривабливий вигляд у сільського буфету. Клюб також потребує капітального ремонту. Головна вулиця Васищева, через яку проходить шлях Харків — Зміїв, у ямах та баюрах. Одну з таких ям, переповнену водою, можна побачити якраз навпроти сільради, другу, ще більшу — на виїзді з селища. Є „своя" яма і біля школи.

В поганому стані шляхи і навколо селища. На них багато вибоїн. До шляхової бригади, очолюваної Андрієм Хариним, призначено трьох дідів. Ще весною зірвано водою місток через річку Студенок, але й досі його не направлено. Кілька років тому обсадили шлях деревами, але без догляду вони всі погинули.

Не дбають про зовнішній вигляд і в сусідньому селі Безлюдівка. При в'їзді до села на шляху утворилися цілі ставки, де плавають качки та гуси. Також заболочений шлях на Бабаї і на Хорошеве. У Безлюдівці поруч з пам'ятником воїнам, що згинули під час війни, є великий сквер. Він міг би бути місцем відпочинку для трудящих. Але давно до цього скверу не торкалась людська рука. Він заріс бур'янами, перекопаний глибокими ямами. Частина дерев посохла. Три поламані лавки свідчать про те, що сільрада мала колись добрі наміри . . ."

КНИЖКА И ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ В ДОМІ КОЖНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ЛЮДИНИ

Відбулися загальні збори Т-ва Українських Лісників „Обулід"

Українські лісники по своїй традиції відбувають рік-річно свої Загальні Збори в дні Св. Остафія, патрона українських лісників і ловців.

Як щороку, так і в цім році українські лісники згуртовані в своєму званевому Т-ві „ОБУЛІД" (Об'єднання українських лісників і деревників) відбули свої річні Загальні Збори дня 6 жовтня в Українському Народному Домі в Ню Йорку. Були це 10-ті з черги Загальні Збори від дня заснування Товариства.

В цей 10-літній Ювілей Т-ва відозвались лісники з широкого й далекого світу, щоб засвідчити свою єдність і товариську солідарність. Не лише теплими словами устних і надісланих письменних привітів, але і річевими думками, порадами, побажаннями та формальними, конкретними внесками у письменній формі засвідчили лісники свою духову участь у житті Т-ва та рідку товариську солідарність і лісницький сентимент до свого ювилята.

Присутніми на Зборах були лісники з п'ятьох стейтів ЗДА, а саме: Ню Йорк, Ню Джерзі, Коннектикат, Пенсилвенії, Мишиґен. Посередньо через повновласть взяли участь у зборах лісники з Канади та стейтів: Іллинойс, Каролайна, Огайо, Міннесоте.

Обговорено актуальні лісницькі справи, головно справу „Ювілейного Лісницького Альманаху" на справу евентуальної зміни організаційної форми Т-ва.

Субстрактом до дискусії були не лише голоси учасників зборів, але і суґестії та формальні письменні пропозиції лісників з різних місць і країн перебування.

Щоб не переривати тяглости праці в Ювілейному році, Загальні Збори залишили в цілості керівні й контрольні органи Т-ва з попереднього року, доповнивши Виділ ще одним членом інж. Мироном Левицьким.

Загальні Збори доручили Виділові разом з діючим Ювілейним Комітетом продовжувати і закінчити видання Ювілейного Лісницького Альманаху. До того часу відложено теж зміну організаційної форми Т-ва.

Головою Президії Ювілейних Зборів був інж. Богдан Лучаківський, ініціятор і основник Т-ва та перший, а потім довголітній його голова. Секретарем Президії був інж. Іван Вітошияк.

Вечером у святочно прибраній залі Українського Народного Дому відбулася товариська зустріч лісників з участю їх родин та запрошених гостей.

ПОДЯКА

За Волею Всевишнього, відійшов від нас у Вічність в дні 16-го жовтня 1956 р. — наш Найдорожчий і Незабутній

бл. п. ТАРАС ВОЛОДИМИР БАНАХ

проживши 57 років.

У цьому великому й важкому горю ми дізнали багато співчуття й допомоги від численних наших друзів і приятелів, що їм цією дорогою бажаємо висловити нашу найсердечнішу подяку.

Ми щиро дякуємо пароховi Української Православної Церкви Вознесіння в Нюарку, Всечеснішому о. д-рові В. Клодницькому, за відвідування хворого Тараса впродовж його важкої і затяжної недуги, за усю його духову поміч й потіху, за врочисту відправу усіх заупокійних Богослужень в каплиці, церкві і на цвинтарі, як теж за його теплі слова прощання.

Не менш щиро дякуємо теж Всечеснішим: о. митр. протоєреєві Долинському із Амстердаму, о. Хворостієві із Котсвілл, Па., та о. Желехівському із Вилмінґтон, Дел. — що вони не пожаліли ні часу ні труду й негайно прибули із дальших сторін, щоби віддати останню послугу Покійному й звеличати Його похорони.

Ми гаряче дякуємо п. д-рові І. Козакові, представникові Головної Управи ОбВУА за його зворушливу промову в похоронній каплиці; проф. І. Вербяному, представникові Станиці Братства Українських Січових Стрільців у Ню Йорку та д-рові Бемкові і д-рові Утрискові, представникам Відділу ОбВУА в Нюарку за їхню участь в похоронах, як теж усім панам Старшинам, товаришам по зброї, що взяли участь в похоронах і на своїх раменах провели Покійного на місце останнього Постою . . .

Ми щиро дякуємо Відділові Союзу Українок в Нюарку, за його постійну до нас увагу й велику духову піддержку у наших важких хвилинах, як теж за замовлення поминальної Служби Божої в намірені Покійного в дні 3. 11. 1956 р.

Ми дякуємо рівнож сердечно тим Вп. Паням, що жертвенно допомогли нам у влаштуванні поминального обіду.

Особливе гаряче дякуємо Вп. П. д-рові Богданові Макарущі в Брукліні, Н. Й., за його совісну й віддану лікарську опіку й інтензивне намагання врятувати Покійного, як рівнож Вп. П. д-рові Богданові Олесницькому в Нюарку за його постійну, співчутливу й безкорисну допомогу, так хворому Тарасові, як теж і його найближчим.

Висловлюємо нашу подяку Вп. Представникам Уряду 371 Відділу Українського Народного Союзу в Нюарку як рівнож всій Церковній Громаді св. Вознесіння в Нюарку і її Церковному Проводові за те співчуття, яке вони виявили до нас у нашому горю.

Висловлюємо наше щире спасибіг п-ві Литвинові і усім його співробітникам за зразкове проведення похоронів й за їх віддану й дбайливу обслугу.

Ми ще раз дуже сердечно дякуємо усім нашим приятелям і знайомим, за їхні часті відвідини хворого, за їхні намагання піддержати його і нас духово, за їхні слова потіхи, за їхню участь в похоронах, за усі співчутливі листи і телеграми, за усі прощальні, на могилу, квіти.

Хай Бог сторицею винагородить усіх Вас і благословить!

Горем прибита

РОДИНА

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Т-ва ім. Т. Шевченка Відд. 349 відбудуться в неділю, 11-го листопада, о год. 2-ій по пол., в домі Лісного. — І. Шеґера, предс.; В. Ясіновський, кас.; М. Лісний, секр.

ГАМТРАМК, МИШ. — Місячні збори Т-ва ім. М. Шашкевича, 94 Відд. відбудуться в неділю, 11-го листопада, о год. 1:30 по пол., в залі У. Д. К. при вул. Ґрейлінґ 2376. Проситься всіх членів прийти. — Управа.

ЙОНҐСТАВН, О. — Т-во ім. О. Басараб Відд. 348 повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в неділю, 11-го листопада, о год. 2:30 по пол., в церковній залі при Вест Рейн Еве. Проситься усіх членів явитись. — М. Черніґа, предс.; М. Періг, секр.

ЦЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АЙ. — Відд. 93 ім. Івана Франка повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 11-го листопада, о год. 1-ій по пол., в домівці Укр. Амер. Клюбу при 59 Сентрал Ст. Прошу взяти активну участь. — Управа.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Т-ва „Єдність" Відд. 163 відбудуться в неділю, 11-го листопада, в домі Укр. Амер. Горожан, 847 N. Franklin St., о год. 1-ій по пол. Проситься прибути, будуть важні справи до полагодження. — М. Лешак, предс.; Ст. Филик, фін. секр.; Дм. Минько, рек. секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. — Т-во Українська Січ Відд. 59 повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 10. листопада, в У. Н. Домі, 517 Галет вул., о год. 7:30 веч. Взивається всіх прибути і вирівняти свої довги до Т-ва. — Управа.

БАЛТІМОР, МД. — Б-во Пр. Тройці Відд. 320 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11-го листопада, о год. 2-ій по пол., в Укр. Гор. Клюбі, 3101 O'Donnell St. Проситься всіх членів прийти на означений час і вирівняти свої залеглості. — Д. Пісецький, предс.; І. Малко, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Б-ва св. Володимира Відділ 130, відбудуться в суботу, 10-го листопада, о год. 8-ій вечером у приміщенні Укр. Кат. Ветеранів при 33 Іст 7 вул. В програмі зборів: перечитання протоколу, звіти фінансовий, контрольної комісії балевий і кореспонденція. Перед зборами можна вплатити член. кладки. — І. Малець, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — В-во св. Василія Відд. 33[illegible] повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 10-го листопада, о год. 7-ій веч., в домі Укр. Громади при 3322 Н. Лавренц вул. Проситься всіх членів місцевих і позамісцевих прибути і вирівняти членські вкладки. — Т. Тренич, предс.; М. Палько, кас.; С. Лупацій, секр.

СОВЄТСЬКІ ТАНКИ ОКУПУЮТЬ ЗНОВУ БУДАПЕШТ

Совєтські танки займають ключеві позиції в Будапешті. Це фото зроблено в останніх хвилинах перед совєтською атакою проти мадярських повстанців.

Швайцарія закликає до мирової конференції — Австрія стурбована

Берн. — Федеральна Рада Швайцарії, себто швайцарський уряд і парлямент, звернулися з [illegible] заклика[ми] до голов чотирьох великодержав і Індії з пропозицією, щоб голови чотирьох великодержав відбули нову конференцію „на вершинах", подібну, як у липні 1955 р., цим разом із конкретною ціллю — ратувати світ перед небезпекою вибуху третьої світової війни. Індія, кажеться в швайцарському заклику, могла б взяти участь у такій конференції, репрезентуючи азійсько-африканські держави, які були репрезентовані на Бандунґській конференції. „Небезпека третьої світової війни з усіми трагічними наслідками зависла над людством. Мир може і мусить бути врятований" — кажеться у швайцарській ноті. Її вислано також генеральному секретареві Гаммершилдові. Швайцарія пропонує свої послуги для технічного влаштування такої конференції на її території.

Водночас велике стурбування виявила Австрія, у зв'язку з закидами Совєтів, нібито „американські реакційні кола" помагають мадярським повстанцям, діючи на території Австрії. Австрійські офіційні кола, які вже навчились з гіркого досвіду, хто таке большевики, лякаються, — чи Москва не приготовляє такими арґументами наїзд на Австрію. Речник американського уряду рішуче спростував закиди, наче б американці в будь-який спосіб використовували невтральну територію Австрії для будь-якого контакту з мадярськими повстанцями та водночас підкреслив, що порушення невтральности і територіяльної суверенности Австрії Америка вважала б небезпекою для світового миру.

Залізниці знову домагаються підвищення цін за перевіз товарів

Вашинґтон. — Східні й західні залізничі лінії повідомляють, що проситимуть Міжстейтову Торговельну Комісію про швидке підвищення цін за перевіз товарів. Це підвищення цін на товарових залізницях мало б становити 7 відсотків. Ті самі залізничі лінії недавно внесли були прохання до цієї ж комісії про підвищення цін на 15 відсотків, і в цій справі має незабаром початися переслухання. Та тепер управи залізниць просять про підвищення цін на дальших 7 відсотків, так що повне підвищення становило б 22 відсотки, якщо б на нього погодилася Міжстейтова Торговельна Комісія. Підвищення цін мотивується збільшенням платень залізничникам, на яке погодилися представники працедавців і робітників на переговорах в Шикаґо, що закінчилися попереднього тижня.

Посмертна Згадка

ПАРАСКЕВІЯ БЯЛЕЦЬКА, довголітня членка Б-ва св. Володимира Відд. 65, УНСоюзу в Елизабет, Н. Дж., померла 20-го жовтня 1956 р. на удар серця, прожила 64 р. Покійна походила з села Голоськовичі, пов. Броди, Зах. Україна. До Б-ва св. Володимира і УНСоюзу вступила 1925 р. Полишила в смутку мужа Николая, двох синів Володимира і Стефана та 3 внуки. Похорон відбувся 24 жовтня з укр. греко-кат. церкви св. Володимира, при участи Родини, Членів і Приятелів, на цвинтар Rosedale Memorial Park, Linden, N. J. — В. Й П.!

А. Смит, секр.

ВСЯЧИНА

ПЕРЕДБАЧАЄ КОНТРОЛЮ ПОГОДИ

Один дослідник погоди заявив, що через 10 або 20 років людина зможе вповні контролювати погоду, якщо вдасться зібрати інформації про те, що діється на Південному бігуні, який саме тепер досліджується. Але інший дослідник контрадмірал Джорадж Дж. Дюфек не погоджується з цим твердженням і заявляє, що зібрані інформації про Південний бігун тільки доповнять наші відомості про погоду на землі, але не дадуть людині можливости контролювати погоду нашої плянети.

НОВІ ЛІКИ НЕ ЗНИЩИЛИ ТУБЕРКУЛЬОЗИ

Крайове Товариство для Поборювання Туберкульози повідомляє, що хоч винайдено нові ліки, то все ж таки не вдалося знищити недугу туберкульози, на яку ще й тепер кожного року нездужає коло 80,000 нових осіб в цій країні. В ЗДА, згідно зі статистикою цього товариства, є коло 1,200,000 хворих на туберкульозу, з чого аж 800,000 мають відкриту туберкульозу, а решта закриту. Та найгірше це те, що коло 250,000 осіб з відкритою туберкульозою не лікуються, і внаслідок цього можуть заражувати інших осіб.

УДОБРЮЮТЬ ЗЕМЛЮ В ЛІСАХ

Лісовий факультет Рутґерського університету в Ню Бронсвік, Н. Дж., повідомив, що він пробував удобрювати землю в лісі, з повітря розсівати добриво, і ствердив, що внаслідок цього дерева збільшили свій ріст на яких 50 відсотків. Ці проби відбувалися на 11-акровім лісі, який росте коло дослідної молочарні цього університету. Університет хоче приспішити ріст лісів, бо фабрики паперу щораз більше потребують дерева на продукцію часописного паперу.

ЯК ГОЛОСУВАЛИ ЕЛЕКТОРИ В 1952 РОЦІ

Американського президента вибирають електори, яких є 531, бо кожний стейт вибирає по двох електорів (бо стільки є в кожному стейті сенаторів), а крім того стейти вибирають ще стільки електорів, скільки мають конґресменів. В 1952 році на демократичного кандидата Адлея Е. Стівенсона голосували електори з таких стейтів: Алабама (11), Аркензо (8), Джорджія (12), Кентокі (10), Луїзіяна (10), Міссіссіпі (8), Північна Каролайна (14, Південна Каролайна (8) і Західня Вірджінія (8) — разом 89 електорських голосів. На Айзенгавера голосували: Арізона (4), Каліфорнія (32), Колорадо (6), Коннектикат (8), Делевер (3), Флорида (10), Айдаго (4), Іллиной (27), Індіяна (13), Айова (10), Кензас (8), Мейн (5), Мериленд (9), Массачусетс (16), Мишиґен (20), Міннесота (11), Мізурі (13), Монтана (4), Небраска (6), Невада (3), Ню Гемшир (4), Ню Джерзі (16), Ню Мексіко (4), Ню Йорк (45), Норт Дакота (4), Огайо (25), Оклагома (8), Ореґон (6), Пенсилвенія (32), Ровд Айленд (4), Савт Дакота (4), Теннессі (11), Тексас (24), Ютаг (4), Вермонт (3), Вірджінія (12), Вашинґтон (9), Висконсин (12), і Вайомінґ (3) — разом Айзенгавер дістав 442 електорські голоси.

"CARE" ШУКАЄ ДОПОМОГИ ДЛЯ 20 МІЛЬЙОНІВ ОСІБ

Відоме харитативне товариство "CARE" почало кампанію за зібрання фондів, щоб допомогти 20,000,000 осіб в 19-ох державах. Голова цього товариства М. Д. Линколн повідомив, що плянує вислати 5,000,000 пачок „КЕР". В кожній пачці буде 22 фунти харчів — риж, фасоля, сир, спорошковане молоко, кукурудзяна мука, та пшенична мука. Всі ці харчі мають дістати в рільничому департаменті з тих запасів харчів, які там назбиралися внаслідок допомоги фармерам. Товариство "CARE" закликає жертвувати принаймні по одному долярові на те, щоб можна було покрити кошти опакування та пересилки пачок до країн призначення.

● Департамент торгівлі повідомляє, що експорт із ЗДА в місяці вересні ц. р. становив 1,541,000,000 долярів і був на 24,000,000 долярів більший проти серпня ц. р.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу

ТАРЗАН, ч. 376. Боротьба спритности.

Затривожений Тарзан обсліджував ліс. Він знайшов зігнені деревця з принадою із свіжого м'яса... Один дотик, і члени його тіла будуть роздерті на частки...

Він бачив травою прикриті ями... Лябіринт насток чекав на його один фальшивий крок!

Яким способом діяв цей ворог... ця диявольська креатура, що полювала на нього для спорту, як інший міг би полювати на тварину?